

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Ε΄.-ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΚΑΙ Β΄.

Ὅδε ἐστὶ περὶ λόγου ἂν θεοτέρου ἄνθρωπος
βουλεύσασθε ἢ περὶ παιδείας καὶ κώτου καὶ
τῶν κώτου εἰκείων. (Πλάτ. Θεάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

10 — ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ — 10

—
1882

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

(Συμπερίληψη ἐκ τοῦ Δ' καὶ Ε' τεύχους σελ. 176).

Δεύτερον ποιεῖται ὁ κ. Def. τὸ καὶ ἄλλοτε ἐν Bezzenger Beitr. VI 332 παρατηρηθὲν αὐτῷ σφάλμα, ὅτι παρέχει χρονολογίας οὐδεμίαν ἔχουσας ἀξίαν «ἢ δὴ ἐνωρίς» πότε; κατὰ τὸν αὐτὸν γρόνον; Ἔπειτα πῶς θὰ δυνηθῇ ὁ κ. Def. ν' ἀποδείξῃ τὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἀσύστατον αὐτοῦ διίσχυρισμόν ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλην. Γραμματείας εἶχεν ἀποβῆ συχνὸς ὁ περιφραστικὸς παρακειμένος; Διὰ τῶν δύο ἐκ τῆς Γραμματικῆς εἰλημμένων παραδειγμάτων δὲν ἀποδεικνύει αὐτό, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Καὶ πῶς ὅτι ἐνωρίς ὁ περιφραστικὸς ἐξέβαλε τὸν μονολεκτικὸν ἐκ τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ; Ἄν ὁ κ. Def. νομίζῃ, ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο δύναται νὰ συναγάγῃ ἐκ τοῦ ὅτι σήμερον ὁ μονολεκτικὸς παρακειμένος πλὴν ὀλίγων λειψάνων (π. χ. εὔρηκα καὶ (ε)ῦρηκα, μετ. παθητ. παρακειμένου) δὲν εἶναι ἐν χρήσει, δὲν εἴμεθα αὐτῷ ὁμόψηφοι. Διότι τώρα εἶναι ἐκτὸς χρήσεως καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων, ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς δύναται ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ πάλαι ἐν τῇ γλώσσει τοῦ λαοῦ ἦτο ὅπως παρ' ἡμῖν ὁ περιφραστικὸς ἐν χρήσει. Διότι τὰ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀπαντῶντα «φάσαι θέλω» κτλ. δὲν δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ νῦν θέλω φάγη, θέλω κοιμηθῆ κ.τ.λ. διότι ἱστορικῶς καὶ γενετικῶς εἶνε διάφορα· τὸ θέλω φάγη, κοιμηθῆ, δὲν εἶναι ἀπαρέμφατα ὅπως συνήθως διδάσκεται, καὶ ὁ κ. Def. νομίζει, ἀλλ' ὑποτακτικαὶ κατὰ παράλειψιν τοῦ νά, ὅπως προσεχῶς ἐλπίζομεν ν' ἀποδείξωμεν. Ὅμοίως εἶνε ὅλως διάφορος ἡ χρῆσις τοῦ περιφραστικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ διὰ τοῦ ἔχω καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ἀορίστου¹ π.χ. ἔχω φάγη,

¹ Ἡ χρῆσις τοῦ ἔχω μετὰ τῆς μετοχ. τοῦ παθητ. παρακειμ. ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις π. χ. «ἔχω ἀποκεκομμένην τὴν χεῖρα» ἀντὶ ἀποκέκομαι

ἔχω κοιμηθῆ τῆς τῶν παλαιῶν, οἵτινες μετεχειρίζοντο συνηθέστερον μὲν τὴν μετοχὴν τοῦ ἄορ. «ἀναλαβόντες εἶχον» καὶ σπανιώτερον τὴν τοῦ παρακειμένου πρβλ. Kühner II 623. Ἡ δὲ παρά τοῖς παλαιοῖς χρήσις τοῦ εἶμι εἰς περίφρασιν, ὅπερ δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ κ. Def., δὲν ταυτίζεται ἐντελῶς τῆ νῦν, πρβλ. Kühner II 35, διότι τότε πάντες οἱ χρόνοι περιεφράζοντο νῦν δὲ ἐν μὲν τῷ συνήθει Ἑλλην. μόνον ὁ παθητ. παρακείμε. καὶ ὑπερτυντ. ἐν δὲ τῷ Τσακ. ὁ ἐνεστῶς καὶ παρατατικός.

Πολλῶ δὲ μείζον ἀμάρτημα ἔγκειται ἐν τῇ φράσει «τὸν περιττὸν ἀταστάνα μονολεκτικὸν παρακείμενον μετεχειρίσθη ἢ γλῶσσα εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἄορ. κ.τ.λ.» καὶ αἰτία τούτου κεῖται ἐν τῷ ὅτι ὁ κ. Def. μεταχειριζόμενος πάντοτε μεταφορικὰς ἐκφράσεις, δὲν ἔχει σαφῆ ἰδέαν τούτου, ὁ ὀνομάζει γλῶσσαν, ὑπολαμβάνων ταύτην ὡς ὄν τι ἐκτὸς ἡμῶν κείμενον καὶ σκεπτόμενον («ἡ γλῶσσα ἐπίσταται») καὶ οἰκονομοῦν καὶ ἀποταμιεῦον τὰ καθ' ἕκαστα, καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ἐπανάφερον εἰς χρῆσιν εἴ τι δεῖ. Πάντα δὲ ταῦτα ἐννοεῖ πᾶς ἐχέφρων ὅτι εἶνε ἀτρώτατα· διότι ἡ γλῶσσα δὲν εἶνε ὄν τι ἐνεργοῦν ἐκτὸς ἡμῶν, ἔχον ἰδίαν θέλησιν, ἰδύναμιν, σκέψιν κτλ. ἀλλ' εἶνε ἐνέργεια ἡμῶν πάντων ὅσοι λαλοῦμεν αὐτήν, καὶ οὐδὲν πλέον. Τούτου ἕνεκα ὑπολαμβάνονται ἐσφαλμένα ἐκφράσεις τοιαῦται, οἷον ἡ γλῶσσα ἀνεπλήρωσεν, ἠσθάνθη κτλ. ὀρθαὶ δὲ ἄτε οὐδεμίαν παρέχουσαι σύγχυσιν φράσεις οἷον «οἱ λαλοῦντες» ἢ «ὁ λαὸς ἠσθάνετο, ἀνεπλήρωσε κτλ. Ἐπειτα ἐλπίζω, θά μοι ὁμολογήσῃ πᾶς τις μετὰ μικρὰν σκέψιν, ὅτι ἡ ἀπώλεια γλωσσικοῦ τινος στοιχείου, οἷον τοῦ ἀπαρεμφράτου, γίνεται κυρίως κατὰ τόνδε τὸν τρόπον¹⁾· ἐν ᾧ δηλ. χρόνῳ τὸ στοιχεῖον τοῦτο διατελεῖ ἐν πλήρει χρήσει, ἀναφάνεται ἕτερόν τι, ὅπερ εἰ καὶ

τὴν χεῖρα· τῶν δοκίμων. Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους λοιπὸν λέγομεν ἔχω κομμένο τὸ χέρι, ἔχω γραμμένο τὸ γράμμα κτλ.

¹⁾ Ὅτι πολλάκις λέξεις λησμονοῦνται διότι τὸ δηλούμενον ἐκλείπει, π. χ. δημοκρατία βέλος κ.τ.λ. ἐννοεῖ ἕκαστος.

κατ' ἀρχὰς μικρὸν διαφέρει, σὺν τῷ χρόνῳ καθίσταται ἰσοδύναμον τῷ προτέρῳ, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀμφοτέρα εἶνε ὁμοίως ἐν χρήσει ἄρχεται κατὰ μικρὸν τὸ ἔπηλυ ἐπιδίδον καὶ ἐκβάλλον τὸ ἀρχαῖον, τοῦτο δὲ παραγκωνιζόμενον λησμονεῖται καὶ λησμονηθὲν κατ' οὐδένα τρόπον δύναται ν' ἀναλάβῃ ξένα καθήκοντα. Τοῦτο γίνεται κατάδηλον, ἂν σκεφθῆ τις πρῶτον ὅτι, ἂν ἀληθῶς πολὺ πρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλην. Γραμματείας τ. ἔ. πολὺ πρὸ τοῦ πέμπτου αἰῶνος π. Χ. ὁ μονολεκτικός παρακείμενος εἶχε καταστή ἄχρηστος, οὐδαμῶς εἶναι νοητόν, πῶς οἱ Λακωνες ἐν τινὶ τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων, ὅτε τὸ τὸν ἀόρ. πρῶτον ἐν τῷ Λακωνικῷ ἰδιώματι χαρακτηρίζον δασὺ πνεῦμα ἀντὶ τοῦ σ (ἐνίκα'ε=ἐνίκασε=ἐνίκησε νικά'αρ=νικήσας) κατήντησεν ὅπως καὶ τὸ λοιπὸν δασὺ πνεῦμα, νὰ μὴ ἀπαγγέλληται πλέον, ἠδύναντο νὰ ἔχῃσι γνῶσιν τοῦ πρὸ πολλῶν αἰώνων ὑπὸ τῶν δοκίμων προπατόρων αὐτῶν ἀποβληθέντος μονολεκτικοῦ παρακειμένου. Τίς ἡμῶν ἠξεύρει τί καὶ πῶς ἐλάλουν οἱ Ἑλληνες πρὸ 200 ἐτῶν, ἂν μὴ παρεδόθη ἡμῖν; δεύτερον ὅτι ἡ εὐχτική, ἡ ἀπαρέμφατος, οἱ μέσοι τύποι, ὁ ἀπλοῦς μέλλων, ὁ παρακείμενος (πλὴν τῶν μνημονευθέντων τύπων) ἡ δοτική, ὁ δυϊκός κ.τ.λ. ἐκτὸς χρήσεως γεγόμενα ἄτε ὑπ' ἄλλων βαθμηδὸν ἀναπληρωθέντα, παντελῶς ἐλησμονήθησαν, οὐδὲ ἐχρησίμευσαν εἰς ἀντικατάστασιν τινος. Ταῦτα δὲ πάντα εἶναι οὕτω δῆλα καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ὡς εἰπεῖν ἐννοούμενα, ὥστε μόνος ἐκεῖνος δύναται ν' ἀγνοῆ, ὅστις ἀτόπως προσωποποιεῖ τὴν γλῶσσαν, καὶ ἀπὸ τοῦ τιμιωτάτου ἐφευρήματος καὶ χαρακτηριστικωτάτης τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλει αὐτὴν εἰς οἰκονόμον οἰκοδέσπριναν.

Ἀτοπώτατον δὲ ἀμάρτημα καὶ σπουδαιοτάτην ἄγνοιαν τῶν τοῖς πᾶσι γνωστῶν μαρτυρεῖ ἡ φράσις τοῦ κ. Def., ὅτι ἐπειδὴ οἱ νέοι οὗτοι ἀόρ. δὲν ἐξέφραζον τὴν ἔννοιαν τοῦ παρακειμένου ἐγένετο ἀνάγκη ν' ἀποβάλωσι τὸν ἀναδιπλασιασμόν, ὅστις ἰδιάζει τῷ θέματι τοῦ παρακειμένου, καὶ νὰ λάβωσιν ἀντ' αὐτοῦ τὴν αὐξῆσιν. Ἀγνοεῖ λοιπὸν ὁ κ. Def. ὅτι ὁ ἀναδιπλασιασμός δὲν εἶνε χαρακτηριστικὸν μόνου τοῦ παρακειμένου, ἀφοῦ εὐ μόνον ἐν

τῷ Ἰνδικῷ μίαν τῶν ἑπτὰ τάξεων τοῦ ἀορ. (τὴν Τρίτην κατὰ Stenzler Ἰνδικῆς Γραμ. 151, ἑβδόμην κατὰ Borp Ἰνδικῆς Γραμ. 382, δευτέραν κατὰ Whitney Ἰνδ.Γραμ. 856) ἀποτελοῦσιν οἱ μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ ἐκφερόμενοι ἀορ. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Ἑλλην. σώζονται τοσοῦτοι ἀορ. μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ πρβλ. Γ. Κουρτίου Τὸ ρῆμα κτλ. II 21 κέξ. καὶ Γουσταίου Meyer Ἑλλην. Γραμμ. 427 κέξ. ἐκτός δὲ τούτου καὶ ἐνεστῶτες π. χ. ἀραρίσκω καὶ μέλ. π. χ. πεφιδήσεται κτλ., καὶ ἂν κατὰ μέρος ἀφήσωμεν τὸν διάφορον τοῦ μορμύρω κτλ. καὶ τοῦ τίθημι κτλ. ἀναδιπλασιασμόν. Ἐκτός δὲ τούτου ἐνυπάρχει καὶ ἐν τούτοις τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν ἀμάρτημα τῆς προσωποποιήσεως τῆς γλώσσης, ἣτις παρίσταται διαλογιζομένη ὅπως ἔμπειρος τεχνίτης, ὅτι ἐν τούτοις πρέπει ν' ἀποβληθῇ ὁ ἀναδιπλασιασμός ἄ τε π ρ ὁ ς ο ὕ δ ἐ ν π λ έ ο ν χ ρ ῆ σ ι μ ο ς, νὰ προστεθῇ δὲ ἡ ἀ ν α γ κ α ί α α ὕ ξ η σ ι ς. Ἄλλ' ὅπως ἄλλα ἄλλων γλωσσῶν φαινόμενα κατὰ μέρος ἀφήσωμεν, τὰ Λατ *reposci repuli esseidi* κτλ. τὰ Γερμανικὰ *ich hielt* κ.τ.λ. ἀπέβαλον ἄρα πρότερον τὸν ἀναδιπλασιασμόν καὶ εἶτα ἔλαβον τὴν δύναμιν τοῦ ἀορ. ἣν εἶχον, καὶ ἔχουσιν, ἢ πῶς κατώρθωσαν νὰ διασώσωσι μὲν τὸν ἀναδιπλασιασμόν, νὰ ἀναλάβωσι δὲ καὶ τὰλλότρια καὶ ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καθήκοντα; (Ὅι δὲ νέοι παρακείμενοι τοῦ κ. Def. οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ ἀορ. μετὰ τοῦ τέλους κα ὅπως καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ λέγονται. Ὁ κ. Def. «ἐβάπτισεν» αὐτοὺς παρακειμένους, ὅπως ταυτίσῃ αὐτοὺς πρὸς τοὺς πλαστοὺς *dedōka *ērāka κ.τ.λ. καὶ οὕτω δικαιολογήσῃ τὸ παραξύτονον, ὅπερ καθ' ἃ ἐδείχθη, εἶνε συκίνη ἐπικουρία. Ἦν δ' ὁ κ. Def. ἐν σελ. 41 φέρει ἀντίρρησιν, ὅτι τονισμός τοῦ ἐνικοῦ δὲν δύναται νὰ κανονισθῇ κατὰ τὸν τοῦ πληθυντικοῦ, διότι τοῦτο εἶνε ἄνευ ἀναλογίας, νομίζομεν ἐσφαλμένην. Διότι σήμερον γινώσκομεν ὅτι καὶ ὁ ἐνικός τοῦ λέγω, πλέκω κτλ. θὰ ἦτο ἐγκλινόμενος ὅπως καὶ τὸ φημί, ἂν μὴ ὁ πληθ. ἦτο τρισύλλαβος καὶ δὴ ἀνεπίδεκτος ἐγκλίσεως· ἐκανονίσθη ἄρα ὁ ἐν. κατὰ τὸν πληθυντικόν· καὶ ἐν τῷ νέῳ Ἑλλην. λέγομεν ἐ λ α λ ο ὕ σ α ἀντὶ ἐ λ ἄ λ ο υ σ α κατὰ τὸ ἐ λ α -

λοῦσαμεν—οὔσατε κ.τ.λ. ἐκανονίσθη ἄρα ὁ ἐν. κατὰ τὸν πληθ. Ἐπειτα ἐκτός τούτων ὑπῆρχεν ἐν τῷ Τσακωνικῷ τὸ δεύτερον ἐν. προσ. ἐδοῦκερε, ὅπερ εὐκόλυνε τὴν τοῦ τόνου μετάβασιν.

Ὁμοίως μεγάλην ἀγνοίαν τῆς ἀναπτύξεως τῆς γλώσσης ὑποδηλοῖ καὶ ἡ φράσις «ἡ ρίζα Γεπ ἐξ ἧς ἐνεστῶς ἐπέω καὶ ἐκ τούτου ἀόρ. ἐπέκα ἐσχηματίσθη κτλ» λοιπὸν ὁ ἀόρ. ἐπέκα δὲν ἠδύνατο νὰ σχηματισθῆ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ εἶπα, εἶπε κ.τ.λ. κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων ἀορ. εἰς—κα, οὐχί, ὤφειλε νὰ βαδίσῃ διὰ τῆς λεγομένης ἱεραρχικῆς ὁδοῦ, ὤφειλε πρῶτον νὰ εἴνε γνωστὴ τοῖς Λάκωσιν ἢ Τσάκωσιν ἡ ρίζα Γεπ, νὰ σχηματισθῆ ἐνεστῶς ἐπέω καὶ ἐκ τούτου νὰ σχηματισθῆ ἀόρ. ἐπέκα, ὅπερ καθ' ὀλοκληρίαν ἐσφαλμένον. Καθ' ὃν ἐν Bazzenberger Beitr VI 334 ἐδιδάξαμεν τρόπον, ἀπὸ τῆς αἰτιατικῆς τὸν βασιλέαν, τὴν θυγατέραν κ.τ.λ. ἐπλάσαν οἱ Ἕλληνας τὴν ὀνομαστικὴν ὁ βασιλέας, ἡ θυγατέρα καὶ καθ' ὃν ἐν Kuhn περιοδικῷ T. 27 ἀπὸ τοῦ ἀορ. ἐταύρισα, ἐχαιρέτισα κτλ. ἐπλάσθη τὸ τραυῶ, χαιρετῶ κτλ. κατὰ τὸ ἐπήδησα, πηδῶ κτλ. ἀπὸ τοῦ ἀορ. ἐβουλήθη ὁ ἐν. βουλιῶμαι κτλ. ἀπὸ τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ μεγάλου τῷ μεγάλῳ καὶ ἀπὸ τοῦ πληθ. οἱ μεγάλοι τὰ μεγάλα καὶ τοῦ θηλυκοῦ ἡ μεγάλη ἐσχηματίσθη ἡ ὀνομ. καὶ αἰτ. τοῦ ἐν. ὁ μέγας τοῦ μεγάλου, τὸ μέγαλο, ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος ὀρῶ μετεβιβάσθη τὸ δασὺ πνεῦμα εἰς τὸν πρττ. ἐόρων ἀντὶ *ἐόρων, ὅπως ἐκὼν ἀλλὰ ἄκων· ἀπὸ τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ διπλοῦ χρυσοῦ, τῷ διπλῷ, τῷ χρυσῷ καὶ ἀπὸ τῶν πληθ. τῶν διπλῶν, τῶν χρυσῶν τοὺς διπλοῦς τοὺς χρυσοῦς κτλ. ἐσχηματίσθη ἡ ὀν. ὁ διπλὸς ὁ χρυσὸς (ἄνθρωπος) τὸν χρυσόν· κατὰ τὸ καλοῦ, καλῷ, καλός. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀπὸ τοῦ πληθ. κερδχλῆαι—εἰς κ.τ.λ. ἐσχηματίσθη ὁ ἐν. κερδαλέα ἀντὶ κερδαλέη πρβλ. J. Wackernagel ἐν Kuhn περιοδικῷ T. 25. 271, καὶ ταῦτα πάντα φυσικώτατα. Διότι ὅστις μὴ ἐκοπίασε μαθὼν τὴν γραμματικὴν, οὐδὲν οὐδαμῶς ἤξεύρει περὶ ἐνεστ. καὶ ἀορ. ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς κτλ., οὐδὲ πλανᾶται, ὅπως ὁ κ. Def. πι-

στεύων ὅτι τὸ πρῶτον, ἡ βᾶσις, εἶνε ὁ ἐνεστῶς, ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἀπὸ τούτων πρέπει νὰ ὀρμᾶται. Καλῶς ποιῶν ἔχει ἐν τῇ μνήμῃ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος συστήματα τύπων ἀδελφῶν, ἰσαξίων, οὐδεμίαν δ' ἔχει ἔννοιαν περὶ γελοίας προτεραιότητός τινος αὐτῶν. Θέλων λοιπὸν νὰ δημιουργήσῃ τύπον τινὰ κατάλληλον, δύναται νὰ λάβῃ βᾶσιν οἷονδῆποτε τύπον, δύναται νὰ ὀρμᾶται ἀπὸ τοῦ πρώτου προσ. τοῦ ἐνεσ. τῆς ὀρ. καὶ κατὰ τὸ πλέω (πλέωμεν, πλέουσι) κλειῶ (κλειοῦμεν) νὰ σχηματίζῃ πλέεις, πλέει, κλειεῖς κλειεῖ (ἀπὸ τοῦ κλείεις θὰ ἐγένετο μόνον κλείς, ὅπως ἡμεῖς ἐν Κρήτῃ (διότι δύο ὅμοιοι φθόγγοι συστέλλονται εἰς ἓνα ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην.) ἀλλὰ δύναται νὰ ὀρμᾶται καὶ ἀπὸ τῆς ὑποτακτικῆς καὶ ἀπὸ τοῦ δεικνύω, δεικνύης, δεικνύη, νὰ σχηματίσῃ δεικνύω, δεικνύεις, δεικνύει διότι λέγω, λέγης, — ἡ λέγω, λέγεις—ει, οὐδαμῶς ὑπ' οὐδενός κωλυόμενος, ἀφοῦ περὶ γραμματικῆς σειρᾶς οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν. Ταῦτα πάντα θὰ εὔρη πᾶς ἀνὴρ φυσικώτατα, μετὰ μικρὰν μόνον σκέψιν, μόνος δὲ ὁ κ. Dof. ὅστις, ὡς φαίνεται σκέπτεται πολὺ περὶ τούτων, καὶ φιλοσοφεῖ ὅπως ἔπειτα θὰ ἴδωμεν, φρονεῖ ἔπερα.

Ἐν σελ. 36 διδάσκει ὁ κ. Dof. ὅτι ὁ Δωρικὸς τονισμὸς ἀνθρώποι, ἀγγέλοι κτλ. εἶναι Ἰαπετικὸς· πόθεν γινώσκει τοῦτο ὁ κ. Dof. ἀγνοοῦμεν. Διότι πρῶτον εἶνε σήμερον ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας ὅτι ἡ Ἰαπετικὴ γλῶσσα πρὸ τοῦ ἰχωρισμοῦ εἶχε τονισμόν οἷον καὶ νῦν ἔτι διασώζουσι πολλαὶ συγγενεῖς γλῶσσαι τ.έ. πάντῃ ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς ποσότητος τῶν τελευταίων συλλαβῶν, οὐχὶ δὲ περιορισμένον ἐπὶ τῶν τριῶν τελευταίων, ὅπως ἐν τῇ Λατ. καὶ Ἑλλ. γλώσσῃ, ἐπομένως ὁ τόνος δὲν κατεβιβάζετο ἀπὸ τῆς προπαραληγουσῆς εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν ἡ λήγουσα ἢ ἡ παραλήγουσα ᾖτο μακρά. Δεύτερον φαίνεται ὁ κ. Dof. ἀγνοῶν καὶ αὐτὴν τὴν πρώτην κλίσιν τῶν Ἀρίων γλωσσῶν, πρὸς δὲ καὶ αὐτῆς τῆς μητρικῆς του Γερμανικῆς καὶ δὴ νομίζει ὅτι ἀρχῆθεν ἡ πλ.θ. ὀνομ. τοῦ θηλ. καὶ ἀρσ. γένους τῆς I καὶ II κλίσεως ἔληγεν εἰς αἰ.οι, ὅπερ ἀτοπώτατον,

ὅπως πᾶς καὶ ἐλαχίστην γνῶσιν ἔχων τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἤξεύρει. Πιθανὸν νὰ φανῆ τῷ κ. Def. μεγάλη καὶ βαρεῖα, ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς τούτου οὐχὶ αἵτιοι, ἢ ἀπαίτησις ὅτι ὁ βουλόμενος νὰ ποιῆται λόγον περὶ Ἰαπετικῶν τύπων καὶ λοιπῶν πραγμάτων ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ γινώσκη ὅσον ἔνεστι πολλάς τῶν συγγενῶν γλωσσῶν, πρῶτα δὲ καὶ μάλιστα τὰ Ἰνδικά. Διότι τὸ ἔτυμολογικὸν τοῦ πολλοῦ Κουρτίου καὶ τὰ Ἀκαδημαϊκὰ ἀναγνώσματα τοῦ Max Müller εἰ καὶ βιβλία δόκιμα, ἀλλ' ὅμως γραφθέντα χάριν τῶν πολλῶν δὲν δύνανται νὰ ἐξαρκῶσι γλωσσολόγῳ, ὅταν μάλιστα προθύμως λαλῆ περὶ Ἰαπετικῶν, ὅπως ὁ κ. Def. ὅστις ἐν σελ. 43 Τσακων. Γραμ. γράφει τάδε : « ἡ ποσότης τῶν συλλαβῶν, ὅπως ἐν τῇ Ἑλλην. ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων οὕτω διεμορφώθη κτλ. » Τοῦτο δὲ γραφόμενον ὑπὸ γλωσσολογοῦντος εἶνε ἀμάρτημα μέγιστον, διότι οὐδεὶς ἀγνοεῖ σήμερον καὶ ἂν μόνον μικροῦ μέρους τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης μετέλαβεν, ὅτι ἡ ποσότης, ὅπως πασῶν τῶν συγγενῶν γλωσσῶν καὶ μάλιστα τῶν Γερμανικῶν εἰς φθολογολογικοὶ νόμοι πιστοῦσιν, ἦτο ὠρισμένη, ὅπως ἐν Ὀμήρῳ καὶ Veda βλέπομεν, πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἰαπετικῶν γλωσσῶν.

Ὅμοιως σφάλλεται ὁ κ. Def. ἐν σελ. 55 διδάσκων ὅτι τὰ Τσακ. γράφου=γράφων, ὄροῦ=ὄρων τᾶμω=στάμων, κοῦε=κύων κ.τ.λ. ἀνάγονται εἰς παλαιότερα Λακωνικά, γράφως ὄρως, στάμωσ, κύωσ κτλ. καὶ ἐν σελ. 164 «κιμοῦ, τιμῶν, κυρίως τιμῶσ ἐκ τοῦ τιμάουσ (=τιμα—οντς, ὅπως διδ—ούσ¹ ἐκ τοῦ διδόντς

Ὁ κ. Def ἀγνοεῖ ὅτι τὰ ὀνόματα οἷον στήμων κύων κτλ. οὐ-

¹) Θαυμαστὴ ἀληθῶς ἡ διαίρεσις διδ-ούσ, δι' ἧς ὁ κ. Def. φαίνεται ὑπολαμβάνων τὸ ους κατάληξιν καὶ τὸ διδ θέμα· ἢ κατάληξιν ους ἐννοεῖται. πρέπει νὰ εἶνε διάφορος τῆς εντ (τιθεντ) καὶ αντ (ισταντ) κτλ. Περίεργον ἢ κατάληξιν τῆς ἐνεργ. μετοχῆς εἶνε nt, ὃ κατόπιν μὲν φωνήεντος μένει ἀμετόβλητον κατόπιν δὲ συμφώνου, ἂν μὲν τονίζεται, γίνεται ant, dvishant. εἰ δὲ μὴ at πρὸς Bopp. συγκριτ. Γραμ. III 3 779 καὶ 782 καὶ Ἰνδ. Γραμ. 528 καὶ Μορφολογ. Ἑρευνῶν ὑπὸ Brugman II 158.

δέποτε ἔσχον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ π ἢ s ἐν τῷ τέλει· ἐν τῷ Ἰνδικῷ λήγουσι ταῦτα εἰς ā rājā (rex), cva (κύων), ἐν τῷ λατ. εἰς o sermo κ.τ.λ. καὶ ἐν τῷ Γοτθικῷ εἰς a καὶ Λιθουανικῷ εἰς u πρβλ. Borp. Συγκριτ. Γραμμ. I 288 κέξ καὶ III 167. Καὶ ἐπειδὴ ἐν ταῖς εἰρημέναις γλώσσαις τὸ τελικόν s ἢ π οὐδέποτε ἐκπίπτει, ἀναγκαίως ἔπεται ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη εἶνε ἡ ἀρχική· οἱ Ἕλληνες φαίνεται ὅτι μετήνεγκον τὸ ν τὸ ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσεσι καὶ ἐπὶ τὴν ὀνομ. τ.ἔ. κατὰ τὴν κλητ. κύων στήμον καὶ τὰς πλαγίας πτώσεις στήμονος κτλ. ἐλέχθη καὶ ὀνομαστικῇ κύων στήμων ὅπως ἐλέγετο φέρον καὶ φέρων λέγον καὶ λέγων κτλ. Ὁ πρεσβεύων ὅτι τὸ στήμων κύων κτλ. ἐλέχθησαν ποτὲ μετὰ s, διαπράττει τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα, ὡς ἂν ἔλεγεν ὅτι ἀντὶ τοῦ πατὴρ θυγάτηρ, ἐλέγετό ποτε πατὴς θυγάτης κ.τ.λ. Ὁ κ. Def. εἶπε καὶ τοῦτο, ἀλλ' ἐσφάλη πρβλ. Bezzenberger Beitr VI σελ. 335 καὶ Ἀθην. Γ' σελ. 218.

Ὅμοίως ἐλέγοντο ἀπὸ τοῦ παλαιοτάτου αἰ μετοχαὶ τῶν εἰς ω ῥημ. μετὰ τοῦ n, οὐχὶ δὲ μετὰ τοῦ s ἀντὶ n πρβλ. Ἰνδ. bhagan= φέρων Zend. barans Γο. bairands, ἀρχ. Βουλγ. goran, Λιθουανικὰ dégans=ὁ κτίων Ἀρ. Πρωσ dillans=ὁ ἐργαζόμενος· τούναντιον δὲ τὰ εἰς μι εἶχον τὴν μετοχὴν εἰς-at Ἰνδ. sat ὦν dadat= διδοὺς κτλ. Ἡ διαφορά λοιπὸν παλαιότητα. Ὅτι δὲ τὸ φέρων στήμων πατὴρ εὐμενῆς (Ἰνδ. sumanas) κτλ. εἶνε χρονολογικῶς διάφορα τ. ἔ. ἀρχαιότερα τῶν διδοὺς τιθεὶς ὁδοὺς κτλ. καταφαίνεται καὶ ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς Ἑλλην. γλώσσης, ἐνθα ἡ ἀναπλ. τρωτικὴ ἔκτασις ἐν μὲν τῇ Ἀττ. καὶ Ἰων. εἶνε ου πρβλ. ὁδοὺς διδοὺς λέγουσα κτλ. καὶ εἰ πρβλ. τεθείς, εἰς κτλ. ἐν δὲ τῇ ἄκρᾳ Δωρίδι ω λέγωσα, η καταλυμακωθῆς ῆς κτλ. Τῆς διαφορᾶς δὲ ταύτης οὐδὲ ἔχνος παρατηρεῖται ἐν τῷ φέρων κύων στήμων κτλ. καὶ λόγος εἶνε εἷς καὶ μόνος ὅτι ταῦτα πολὺ πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἑλλην. γλώσσης εἰς διαλέκτους εἶχον καταστῆ οἷα βλέπομεν, τᾶλλα δὲ τιθείς, εἷς, διδοὺς κτλ. πολὺ βραδύτερον μετὰ τὸν χωρισμὸν καὶ δι' αὐτὸ διαφέρουσιν οὕτω. Οὐδεὶς λοιπὸν δύναται νὰ παραβάλλῃ αὐτὰ πρὸς ἀλληλα. Ἐπειτα

τέλος αἰ μεταβολαὶ τῶν εἰς ω ρημάτων καὶ ἐν τῇ Δωρικῇ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Λακωνικῇ, διαλέκτῳ ἀποδεικνύονται δι' ἐπιγραφικῶν μαρτυριῶν ὅτι ἔληγον εἰς ων, οὐχὶ εἰς ως, καὶ δὴ ἡ παραβολὴ τοῦ κ. Def. παντάπασιν ἀπόβλητος.

Ἐν σελ. 81 ἀναγινώσκουμεν «τὴν μεγάλην ταλαιπωρίαν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων ἀποφεύγουσιν αἰ νεώτεραι γλῶσσαι» τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἀνευρίσκομεν πολλαχοῦ παρὰ τῷ κ. Def. ἐν δὲ σελ. 125 καὶ τήνδε, ὅτι ἡ γλῶσσα τείνει εἰς εὐκολίαν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων. Ἀμφότεραι δὲ εἶναι ἐσφαλμέναι· πρῶτον δηλ. ἀμαρτάνει ὁ κ. Def. ἐμμένων τῇ ἀπτερχαιωμένῃ δοξασίᾳ ὅτι ἡ τάσις τοῦ καθιστᾶν τοῖς φωνητικοῖς ὀργάνοις τὸ ἴδιον ἔργον εὐκολώτερον ἦτο τὸ πάλαι διάφορος ἢ νῦν διὰ τὸν λόγον ὅτι τοῖς πάλαι ἦτο ἡ γλῶσσα γνωστοτέρα ἢ ἡμῖν. Διότι σήμερον γινώσκουμεν ὅτι οἱ πάλαι δὲν εἶχον μείζω ἢ ἡμεῖς συνείδησιν τῆς γλώσσης, καὶ ὅτι ἐπομένως ἐποιοῦντο πολλὰς παρετυμολογίας, πολλὰ ἐπλαττον κατ' ἀναλογίαν κτλ. καὶ ὅτι κατὰ τὰς ἐνεργείας ταύτας μετέβαλλον καὶ ἐκείνοι τὰ τῶν φθόγγων ὡς ἡμεῖς. Αἱ δὲ περὶ τοὺς φθόγγους αὗται μεταβολαὶ ἀνάγκη ν' ἀνάγονται καὶ μέχρι τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, διότι δὲν ἦτο δυνατόν ἐκ διαφορῶν αὐτοτελῶν στοιχείων, ἀ θέματα τέλη, καταλήξεις κτλ. ὀνομάζομεν, νὰ προέλθωσι λέξεις οἷας ἐν ταῖς Ἰαπετικαῖς γλώσσαις ἔχομεν, ἂν μὴ τινα τῶν εἰρημένωε στοιχείων μετέβαλλον ἢ καὶ ἀπέβαλλον μετὰ τῆς ἰδίας σημασίας καὶ φθόγγους τινάς. Δεύτερον δὲ ἀμαρτάνει ὁ κ. Def. νομζων ὅτι σκοπὸς τῶν φθόγγικῶν μεταβολῶν εἶνε αἰεὶ ποτε ἡ εὐκολία καὶ ὅτι τούτου ἕνεκα πᾶς ἐκ μεταβολῆς προελθὼν φθόγγος ἀνάγκη νὰ εἶνε εὐαπαγγελτότερος τοῦ πρὸ τῆς μεταβολῆς. Πρὸς τὰς περὶ τούτων διέλαθεν ὁ ὑπατος τῶν φωνολόγων E. Sievers ἐν Φωνητ. 196 κέξ.

Μάλιστα δὲ πάντων ἔβλαψε τὸν κ. Def. ἡ ἐσφαλμένη γνώμη ἣν ἔχει περὶ τῶν φθόγγολογικῶν νόμων. Ὁ κ. Def. δηλ. οὐδεμίαν εὐρίσκει δυσκολίαν παρεξεχομένης π. χ. ἐν σελ. 25 ὅτι τὸ σκ τῆς ἀρχ. γλώσσης συνήθως μετεβλήθη ἐν τῷ Τσακων εἰς κ'

ἀλλ' ἐν ἐνίαις λέξεσιν ἔμεινεν ἀμετάβλητον· τὸ δὲ θαυμαστὸν εἶνε ὅτι εὐρίσκει τοῦτο οὕτω φυσικὸν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐννοούμενον ὥστε οὐδὲ φροντίζει νὰ ἐξεύρη λόγον τινά. Ὁμοίως ὅτι τὸ ἀρχαῖον υ πολλάκις μὲν ἀπαγγέλλεται ὡς ου ἐνίοτε δὲ ὡς ι, μάλιστα ἐν σελ. 163 παραδέχεται τὴν προφορὰν ὡς ου ἐν τῷ μέλ. καὶ ἀορ. ἐνός ῥημ. (ἐδοῦκα=ἔδυσσα, δοῦ=δύσω) ἀλλ' ὡς ι ἐν τῷ ἐνεστώτι δύου· ὁμοίως ὅτι τὸ νθ ἐν μὲν τῷ ἰονθός ἐγένετο θ π.χ. ἰόθε, ἐν δὲ τῷ γρόνθος τ' γρότέ κτλ. κτλ. Νομίζει δὲ ὅτι τὸ πᾶν ἐνόησε καὶ ἡομήνευσεν, ὅταν ἀφελῶς διαβεβαιοῖ ἡμᾶς ὅτι πρόκειται οὐχὶ περὶ νόμων φθογγολογικῶν, ἀλλὰ μόνον περὶ τάσεων τῆς γλώσσης (πάλιν προσωποποιήσεις)¹. ἀλλ' ἂν ἐρωτηθῆ, τί εἶνε τάσις τῆς γλώσσης, ἢ ἀπάντησις θ' ἀποτελῆ φαῦλον κύκλον, ὅτι αὐτὸ τοῦτο ὅπερ οὐ φθογγολογικός νόμος. Ἄν τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμά τινος εὐχαριστῆται μόνοις τοῖς ὀνόμασι τούτοις, ἀνάγκη νὰ ἐννοηθῆ ὅτι εἶνε λίαν ὀλιγαρκὲς καὶ ἀπραγμον. Ἀπὸ τοῦ 1876 ἐγνώσθη καὶ ἐδιδάχθη καὶ κατὰ μικρὸν ὑπὸ πάντων ἀνωμολογήθη ὅτι τάσις τῆς γλώσσης εἶνε ἄτοπος φράσις, δι' ἧς καλύπτεται ἄτοπωτέρα ἔννοια, ὅτι πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ στηρίζονται ἐπὶ φθογγολογικῶν νόμων· καὶ ὅτι οὐδεὶς φθογγολογικός νόμος ἐξαιρεῖται ἀληθῶς ἀλλὰ μόνον κατ' ἐπίφασιν· ὥστε ἀνάγκη νὰ ζητῆται ἐκάστοτε τὸ αἴτιον τῆς ἐξαιρέσεως. Δεκτοῦ δὲ γενομένου τοῦ ἀνεξαιρέτου τῶν φθογγολογικῶν νόμων ἐτοπίσθη ἰσχυρότερον ἢ ἀρχὴ τῆς ἀναλογίας καὶ ἡ τοῦ δανεισμοῦ λέξεων. Διότι ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι οὔτε λέξεις ἢ τύποι πλασθέντες ἢ μεταβληθέντες κατ' ἀναλογίαν ἄλλων (π.χ. τιμὲς πολλῆς, κατὰ τὸ πλάκες λαμπάδες κτλ.) οὔτε δανεισθεῖσαι λέξεις (π.χ. βούκινο bucium ἐκ τοῦ bucina δ ἐκ τοῦ βυκάνη κόρδα chorda ἐκ τοῦ χορδὴ κ.τ.λ.) δύνανται νὰ νομισθῶσιν ὀρθῶς ἐξαιρέσεις. Ὅπως οὐδεὶς ἀνθρώπων θὰ ὑπολάβῃ ὅτι τὰ παρ' Ἀλκμᾶνι φέροισα, ἔχοισα, χρύσειον κτλ. καταπαταῦσι τοὺς τῆς Δωρίδος φθογγολογικοὺς νόμους, ἀλλ' ὅτι ἐλήφθησαν ἐκ τῆς

¹) Τοῦτο καὶ ἐν Monats beirichten derdd Berl. Acad 1875 σελ. 161.

Αιολικῆς, καὶ ἐπικῆς ἢ κατὰ παραφθορὰν τῶν ἀντιγράφων ἐκ τῆς Κοινῆς. Τῶν δύο ἀρχῶν τούτων καὶ μάλιστα τῆς δευτέρας ¹ οὐδεμίαν ἔχει σχεδὸν γνῶσιν ὁ κ. Def. "Ὅτι ἀνάγκη ἀπαραίτητος ν' ἀπαντῶσιν ἐν τῷ Τσακ. ιδιώματι διὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, διὰ τὰ σχολεῖα, διὰ τὴν ἐπιμιξίαν πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, καὶ δι' ἄλλας πολλὰς αἰτίας πολλαὶ λέξεις καὶ ἐκφράσεις ἐκ τῆς νέας Ἑλληνικῆς καὶ ἴσως καὶ τῆς ἀρχαίας παρειλημμένοι, θὰ εὕρη πᾶς ἀνὴρ ἐκ τῶν προτέρων πιθανώτατον, ἐπικυροῖ δὲ καὶ πᾶσα σχεδὸν σελὶς τῆς Γραμματικῆς τοῦ κ. Δεφ. Τίτι τρόπῳ π. χ. τὸ ἀρχαῖον χθ ἐν τῷ Τσακων. ἄλλοτε μὲν ἐγένετο τ'. π. χ. δετ'οῦ = δεχθῶ, ἄλλοτε δὲ χτ ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην.; διατὶ τὸ στὲν τῷ ἴτ'ε = ἰστός, ἄτ'οχο = ἄστοχος κτλ. ἐγένετο τ', ἐν δὲ τῷ ἄβραστε ἄγνωστε κτλ. ἔμεινε σῶον ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην.; διατὶ τῶν ἀρχαίων ῥημάτων εἰς -ζω ἄλλα μὲν λήγουσιν εἰς -ντου (π. χ. δανείντου, ματ'άντου κτλ.) ἄλλα δὲ εἰς -ζου δακρύζου, ἀρραβωνιάζου βουλιάζου κτλ. ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. διατὶ τὸ ἀρχαῖον θ ἐν ἄλλαις μὲν λέξεσιν ἐγένετο σ (σάτη = θυγάτηρ, ἀλέσου κτλ.) ἐν ἄλλαις δὲ ἐσώθη (θεο, θηρίει κτλ.) ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. διατὶ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως ἄλλα μὲν λήγουσιν εἰς ᾱ π. χ. χοᾶ = χολᾶ, φωνᾶ κτλ. ἄλλα δὲ εἰς η οὖλη (= ὕλη), εὐφροσύνη, ἡδονή, τύχη, κτλ. ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην.; τοιαῦτα ἄπειρα ἀπορήματα ἀπαντᾶ ὁ ἐταστικὸς ἀναγνώστης ἐν πάσῃ σχεδὸν σελίδι, περὶ ὧν οὐδὲ φροντίζει τὸ παράπαν ὁ κ. Δεφ. ἀρκεῖται δὲ μόνον νὰ διαβεβαιώνη ἡμᾶς, ὅτι ἄλλα μὲν ἀκολουθοῦσι ταύτῃ, ἄλλα δὲ (διότι ἔτσι θέλουν, βλέπεις) ἐκείνῳ τῇ ὁδῷ. Καὶ ὅμως δὲν ἀπαιτεῖται, νομίζομεν, ἔκτακτός τις εὐφυΐα ἄλλὰ μικρὰ μόνον σκέψις, ὅπως τις ἐννοήσῃ ὅτι ἡ τῶν

¹) Πόσον δεξιῶς μεταχειρίζεται ὁ κ. Δεφ. τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναλογίας, βλέπει τις καὶ ἐν Τσακ. Γραμ. σελίδι 95-6 ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τῶν εἰς π τω ῥημάτων, ὧν μόνον τὸ ξεπέφοῦ ὑπολαμβάνει ὅτι μετεδλήθη ἀναλογισθέν· καὶ ἐν Monatsb der Berl. Acad. 1877 ἐνθα διδασκόμεθα ὅτι τὸ θέλω (λάβη ἐτονίσθη ἐπὶ τῆς παραληγούσης ἀντὶ λαβῆν κατὰ τὸ θέλω λαμβάνη) ὁ καθ' ὀλοκληρίαν ἐσφαλμένον.

ἐξαιρέσεων τούτων πρὸς τὴν νέαν Ἑλλην. συμφωνία παρέχει ὁφ' ἑαυτῆς τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν ⁽¹⁾ ὥστε ἔχων τις τὸ ὕλικόν πληρες καὶ ἐπιμεληθεὶς καὶ τῶν περίξ ιδιωμάτων, πρὸς δέ τούτοις κάτοχος ὢν τῆς ἀρχ. καὶ μέσης Ἑλλην. θὰ δυνηθῆ ἀναμφιβόλως νὰ ὀρίσῃ πόθεν καὶ διατι παρελήφθησαν καὶ πῶς ἐξηγητέα ταῦτα, οὕτω δὲ ἀνεύρη τοὺς ἀγνώστους τοῦ Τσακ. φθογγολογικοὺς νόμους.

Ἐννοεῖται δὲ οἴκοθεν ὅτι ταῦτα δὲν δύναται νὰ διαπράξῃ, ὅστις καὶ αὐτοὺς τοὺς πασιγνώστους τῆς ἀρχ. Ἑλλ. φθογγολογικοὺς νόμους ἀγνοεῖ (πρβλ. Τσακ. Γραμ. ἐν σελ. 47 ἐνθα διδασκόμεθα ὅτι «τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν πολλαῖς περιπτώσεσιν ἐξέπεσεν» ἐν ἄλλαις φαίνεται δὲν εὐηρεστήθῃ ν' ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ὅμως τίς πλήν τοῦ κ. Δεφ ἀγνοεῖ σήμερον ὅτι πανταχοῦ ἐξέπεσε καὶ οὐδεμία ἀληθῆς ἐξαίρεσις;) Οὕτως ἐξηγεῖται διατι ὁ κ. Δεφ. οὐδεμίαν σχεδὸν ⁽²⁾ τῶν ἐκ τῆς

1) Βλέπων τις πόσον ἀδύνατος εἶνε ὁ κ. Δεφ. εἰς ἐξεύρεσιν τῶν ἀπλουστάτων φαινομένων δὲν δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἄνευ μειδιάματος ὅσα πολλαχοῦ περὶ γλώσσης φιλοσοφεῖ. ἀρκείτω ἐν παράδειγμα. Ἐν σελ. 156 ἀναγινώσκειται: «Καὶ θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑπολάβῃ ὅτι εἶνε δυνατόν καὶ τοιαῦτα γλῶσσαι αἱ στεροῦνται παντελῶς τῶν συμφώνων. . . Ὁ νοῦς τῆς φράσεως ταύτης παρίσταται καὶ ὡδε: καὶ θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑπολάβῃ ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρχωσι καὶ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, οἵτινες στεροῦνται παντελῶς χειλέων, ὀδόντων, οὐλῶν, γλώσσης, ῥινός, φάρυγγος κτλ. καὶ ὢν αἱ φωνητικαὶ χορδαὶ κατὰ τὴν ἔκφρασιν οἰουδήποτε εἶνε πάντοτε τεταμέναι, οὐδέποτε δὲ χαλῶνται. Διότι ἂν ἐν τῷ στόματι κεῖται γλῶσσα, εἶνε ἀδύνατον κατὰ τὴν ἔκφρασιν καὶ αὐτῶν τῶν στοιχειωδευστάτων φωνῶν, ἅς καὶ τὰ ζῶα τὰ ἄλογα ἐκπέμπουσιν, νὰ μὴ ἔρχηται εἰς ἐπαφήν μετὰ τινος μέρους τῆς ὑπερφάσῃς ἢ τῶν ὀδόντων κτλ. καὶ οὕτω νὰ παράγῃται ἤχος ἢ ψόφος τις, οὐς ὀνομάζομεν σύμφωνα. Ὅστις μίαν μόνην τοιαύτην πρότασιν γράψῃ, ἀποδεικνύει περιφανῶς ὅτι οὔτε περὶ τῆς φυσιολογικῆς λειτουργίας ἐκάστου τῶν φωνητικῶν ὀργάνων οὔτε περὶ τῆς θέσεως, ἐν ἣ ἕκαστος φθόγγος ἀρθροῦται, οὔτε περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀρθρώσεως ταύτης τὴν ἐλαχίστην γνῶσιν ἔχει,

2) Ἐν σελ. 3 μαυθάνομεν ὅτι ἐκ τῆς νέας Ἑλλην. παρελήφθη εἰς τὸ Τσακ. ἡ ἀντων. ὁ ὁ πο το ς. Λοιπὸν θὰ εἶνε ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. ὁ ὁ πο το ς ἐν χρήσει, ὅπως δυνηθῆ νὰ μεταδοθῆ εἰς τὸ Τσακ. Ἄλλ' ὁ κ. Δεφ. ἐπέπληξε δεινῶς τὸν κ. Legrand εἰπόντα τοῦτο πρβλ. καὶ Archiv σελ. 295.

ἀρχ. καὶ νέας Ἑλλήν. ἐν τῷ Τσακ. παρελημμένων λέξεων διέγνω.

Ἄν ὁ κ. Δεφ. εἶχεν σαφῆ ιδέαν τῶν φθογγολογικῶν νόμων καὶ ἂν μὴ περὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἦτο παντελῶς ἄπειρος, θὰ ἠδύνατο καὶ σχετικᾶς τινὰς χρονολογικὰς περιόδους τοῦ Τσακων. νὰ ὀρίσῃ καὶ τὴν φύσιν τῶν φθογγολογικῶν νόμων σαφέστατα ἐν αὐτῷ τῷ Τσακ. νὰ παρατηρήσῃ. Ἴδου ἐν παράδειγμα· πρὸ τῶν φθόγγων α, ο, ου, ἀπεβλήθη ἐν τῷ Τσακ. τὸ λ, διὸ λέγεται ἀγέα = ἀγέλα, κα = καλά, χεοῦνα = χελώνη, ἀοῦα = λαλοῦσα, ἀοῦ = λαλῶν, γᾶ = γάλα, πάμα = παλάμα, πέαγο = πέλαγος κτλ.

Ἐν ἄλλοις δὲ π. χ. δαβελέ, κούτουλε, κτλ. μένει, διότι ἔπεται ε· ἀλλὰ τὸ ε τοῦτο κεῖται ἀντὶ τοῦ ο οἷον δαβελός κτλ. ἀνάγκη ἀρα νὰ ὑποληφθῇ, ὅτι ἡ τῆς ληγούσης τῶν ὀνομάτων τούτων εἰς ος ὀν τροπὴ εἰς ε ἐγένετο πολὺ παλαιότερον τῆς ἐκπτώσεως τοῦ λ πρὸ τῶν φθόγγων α, ο, ου, διότι ἄλλως εἶνε ἀκατάληπτος ἡ διάσωσις αὐτοῦ ἐν τούτοις. Ὁμοίως λέγεται ὑπὸ τῶν Τσακ. φονία = φονέας, γονία = γονέας, μαλία = μαλέα κτλ. τ. ἔ τὸ ε ἐτραπή εἰς ι· ἀλλ' ὅμως λέγεται, καὶ πέαγο, ἔαφο, ἔατε, θεοῦ, ἀγέα καβεάρη κτλ. ἐν οἷς τὸ ε πρὸ τῶν φωνηέντων μένει ἀμετάβλητον. Αἰτία τούτου ἀναμφιβόλως εἶνε ὅτι τὸ ἐν τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐκπεσόν σύμφωνον ἔπαυσε ν' ἀπαγγέληται πολλῶ βραδύτερον τῆς τροπῆς τοῦ ε εἰς ι, καὶ ὅτε ὁ φθογγολογικὸς νόμος, καθ' ὃν πᾶς φθόγγος ε πρὸ α σ τυ εὔρισκόμενος ὤφειλε νὰ τραπῇ εἰς ι εἶχε παύσει νὰ ἐνεργῇ. Φανερόν λοιπὸν ὅτι ὁ νόμος τῆς ἐκπτώσεως τοῦ λ· εἶνε μεταγενέστερος τοῦ νόμου τῆς τροπῆς τῆς καταλήξεως ος ὀν εἰς ε καὶ τοῦ τῆς τροπῆς τοῦ ε εἰς ι.

Ἄλλὰ καὶ περαιτέρω δυνάμεθα νὰ προβῶμεν τ. ἔ. τῶν δύο φαινομένων, τῆς τροπῆς τοῦ ε εἰς ι καὶ τῆς καταλήξεως -ος ὀν εἰς ε, τὸ ἕτερον ἀποδείκνυται πολλῶ τοῦ ἑτέρου ἀρχαιότερον τὸ κρέας δηλ. ἐγένετο κρίας καὶ τοῦτο κρία τ. ἔ. τὸ ε ἐτραπή εἰς ι ὅτε ἔτι τὸ α ἐσώζετο, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ κατάληξις ας διέτεθη ὅπως καὶ αἱ λοιπαί. Ἡ τροπὴ ἄρα τοῦ ε εἰς ι εἶνε πολλῶ παλαιότερα καὶ τῆς μεταβολῆς τῶν καταλήξεων, οὕτω δὲ γίνε-

ται ἔτι πιθανωτέρα ἦν προὔτειναμεν αὐτοῦ ἐξήγησιν ἐν τῇ ἄλλῃ ἐπικρίσει. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύναται προσεκτικὸς παρατηρητῆς νὰ ὀρίσῃ διαφόρους χρονικὰς περιόδους ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Τσακωνικοῦ και οὕτω θέσῃ τὰ θεμέλια τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης αὐτοῦ. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁ κ. Def. ἀγνοῶν αὐτὸ τὸ ἀπλοῦστατον, ὅτι οἱ φθογγολογικοὶ νόμοι εἶνε χρονικῶς περιορισμένοι (γίνεται δὲ τοῦτο κατάδηλον ἐκ τε ἄλλων πλείστων και ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀτοπωτάτης ἐξηγήσεως τῆς τροπῆς τοῦ ε εἰς ι, ἦν συμφύρων τάρχαϊα τοῖς νέοις ἐποιήσατο), και γράφων ἱστορίαν των Ἑλλήν. πτώσεων τ. ἔ. τῆς Ἑλλήν. κλίσεως ἄνευ χρονολογιῶν οὔτε διανοεῖτο οὔτε ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαύταις ἐρεύναις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Τσακωνικοῦ. Ἄπορον μόνον πῶς τολμᾷ νὰ γράφῃ φθογγολογίαν (!) τοῦ Τσακωνικοῦ.

Ὁ κ. Def. ἀγνοεῖ τίς διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ λέξεων συγγενῶν κατὰ τὸ θέμα (stammverwandt) και λέξεων ταυτιζομένων κατὰ πάντα πρὸς ἀλλήλας, και λέξεων παραγομένων ἀπ' ἀλλήλων· ὀλίγα παραδείγματα θὰ διελευκάνωσι τὸ λεγόμενον. Ἐν σελ. 25 ἀναγινώσκομεν bakatzizu (βληχᾶσθαι) εἶνε ἄνευ ἀμφιβολίας συγγενὲς κατὰ τὸ θέμα μετὰ τοῦ ἀρχαίου βληχᾶσθαι, ἀλλὰ τίς ἡ συγγένεια αὕτη; τοῦτο φαίνεται τῷ κ. Def. μικρὸν και ὡς γνωστὸν de minimis non curat praetor. Ἄλλ' ὁμως φανερόν ὅτι, ἂν συγγενεύωσι καθόλου πως, τὸ Τσακ. εἶνε οὐχὶ παράγωγον τοῦ βληχᾶσθαι, ἀλλὰ παρώνυμον ἐκ τοῦ παθητ. ῥηματικοῦ *βλαχατός (=βληχητός). Ἐν σελ. 33 «ἐν τῇ λέξει τότε εἶνε ἡ δευτέρα συλλαβὴ τε συγγενῆς κατὰ τὸ θέμα μετὰ τοῦ λατ. que...» Πάντες δ' ὁμως ἐπίστανται ὅτι τὸ τε και que εἶνε οἱ διάφοροι τύποι οὗς ἡ αὐτὴ ἀρχαιοτάτη λέξις κ² ε ἐν δύο διαφόροις γλώσσαις προσέλαβε· ἐν σελ. 77. «Kharasindu εἶνε περαιτέρω σχηματισμὸς ἐκ τοῦ ἀρχ. χαράσσω, ὁμοίως ὅπως χαρακίζω.» τοῦτο εἶνε ἀδύνατον. Ἐκ τοῦ χαράσσω δὲν ἠδύνατο νὰ προέλθῃ ἐν χαρακίζω. Ὁ κ. Def. οὐδεμίαν ἔχει περὶ τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλ. γνῶσιν, ἀλλ' ἂν μὴ ἀπατώμεθα, ἐδείξαμεν τί ἐν τού-

τοῖς δυνατὸν καὶ τί ἀδύνατον ἐν τῷ Περιδικῷ τοῦ Kuhn T. 27. τὸ χαρακίζω = *kharasindu* εἶνε παρώ νυμον ἐκ τοῦ χαρακ— ἐξοῦ καὶ χαρακῶνω, πρβλ. πεισματίζω καὶ πεισματῶνω καὶ πεισμώνω. Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ μύσκηα ἐλέγετο συγγενές τῷ μιστίλη, ἐνῶ ἀπεδείχθη ὅν αὐτὸ τοῦτο. Ἐν σελ. 30 «ἀντὶ τοῦ φεύγω ὑπάρχει ἐν τῷ Τσακ. φύου (ἐκπεσόντος τοῦ γ.) ὅπερ ἔχει πρὸς τὸ φεύγω ὅπως τὸ νυστάζω πρὸς τὸ νευστάζω». Τοῦτο ἐσφαλμένον, διότι ἀκριβῶς ἡ ἀντίθετος σχέσις ἀληθεύει· τὸ νυστάζω δηλονότι ἔχει πρὸς τὸ νευστάζω ὅπως τὸ πυστός πρὸς τὸ πυστός, τίσις πρὸς τὸ ἔστεις = ἔκτισις κτλ. τ.ἔ. τὸ μετὰ βραχέος φωνήεντος νυστάζω καὶ τίσις εἶναι τὸ ἀρχαῖον, διότι καὶ τὰ παθητ. ῥηματικά καὶ τὰ ἀφηρημένα εἰσις (ἀρχ. *tis*) εἶχον τὸ πάλαι τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ τούτου ἕνεκα τὸ θέμα ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ αὐτοῦ τύπῳ. Ἀντὶ δὲ τῶν ἀρχαίων τούτων ὑπεισῆλθον ἔπειτα κατὰ μικρὸν οἱ ἐπεκτεταμένοι τύποι κατ' ἀνολογίαν τῶν διαφόρων χρόνων τοῦ ῥήματος μεθ' ὧν τὰ παθητ. ῥηματικά καὶ τὰ εἰς *tis* ἀπετέλουν ἐν ὅλον σύστημα· πρβλ. Brugman, ἐν Kuhn Περιόδ. T. 24, 261. Τὸ δὲ Τσακ. φύου οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ὑποχωρητικῶς σχηματισθεὶς ἐνεστώς ἐκ τοῦ ἀορ. ὅπως καὶ ἡξεύρω ἐκ τοῦ ἔξευρον, στείλω ἐν Τραπ. ἐκ τοῦ ἔστειλα, καὶ τὰ Κύπρια βρέθομαι ἐκ τοῦ εὔρέθην καὶ καταλάβω ἐκ τοῦ (ἐ)κατάλαβα πρβλ. Σακελλαρ. Κυπρ. III 299.

Ἐν σελ. 79—80 πραγματεύεται ὁ κ. Δεφ. τὰ ῥήματα εἰς-εύγω γράφων «τὸ γ καὶ ἐν τοῖς -εύγω καὶ ἐν τοῖς εἰς -άγω(=άω) ὑπολαμβάνεται ὅτι προῆλθεν ἐξ ἀρχαιοτάτου j. Ἐν τοῖς εἰς-άγω εἶνε τοῦτο δυνατόν, διότι τὰ συνηρημένα ῥήματα εἶνε ἀρχαιότατα. Ἄλλ' ἐν τοῖς εἰς -εύω νομίζω, ὅτι εἶνε ἀνάγκη ἀπόλυτος ἄλλης ἐξηγήσεως. Τὸ γ τοῦτο δύναται ἢ ν' ἀνεπτύχθη ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ὅτε τὸ εὐ ἔτι ὡς δίφθογγος ἀπηργέλετο ἐοῦ, τ.ἔ. γέουω (= γεύομαι¹) ἐγένετο

1. Θαυμαστή ἡ ἐξίσωσις τοῦ γεύω καὶ γεύομαι· ὁ κ. Δεφ ὑπολαμβάνει τὸ γεύω οὐχ Ἑλλην.

γέουγω... Ἡ δύναται τις τὸ γ τοῦτο ν' ἀποδώσῃ νεωτέροις χρόνοις ὅτε τὸ -ευ πρὸ φωνηέντων ἀπηγγέλλετο ως εβ, καὶ νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ γ ἀνεπτύχθη ἐκ τοῦ συγγενοῦς β. Ἐμοὶ πλείω πιθανότητα ἔχει ἡ πρώτη ἐξήγησις, καὶ οὕτως ἐρμηνεύω τὸ γεύγω οὐχὶ ἐκ τοῦ γέβω ἀλλ' ἐκ τοῦ γέουγω. « Πάντα ταῦτα εἶναι ἐσφαλμένα· διότι ἡ δευτέρα ἐξήγησις δὲν εἶναι ἐξήγησις· διὰ τῆς περιγραφῆς δηλ. ἐκ τοῦ συγγενοῦς β ἀνεπτύχθη ἐν γ οὐδὲν οὐδαμῶς ἐξηγεῖται. Ἡ δὲ πρώτη εἶνε ἱστορικῶς ἐσφαλμένη, καὶ ἀληθῶς μόνον ἄνθρωπος καθ' ὁλοκληρίαν ἄπειρος τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλην. γλώσσης ἠδύνατο νὰ προτείνῃ αὐτήν. Διότι αἱ δίφθογγοι αὐ καὶ εὐ ἐγένοντο αβ, εβ, αφ, εφ, πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τῆς ἐμφάνισεως τῶν τύπων εἰς -εύγω καὶ -αυγω. Ἐν Notices et Extrd. d. Manuscrits de la Bibl. Imper. XVIII σελ. 305 ἀναγινώσκειται ῥαύδους, τοῦ ἔτους 156 πρὸ Χριστοῦ, ἐν Lettres à M. Letronne sur les papures Par Reuvens (Leide 1830) σελ. 75 Ἀῦδῆρα, Ἀῦδηρίτης. Ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Ἑλλ. συλλόγου Κων)πόλεως Τ. 4. (ἔτους 1871) σελ. 106 ἔβτομον κατσεκέβασα πρβλ. καὶ G Meyer. Ἑλλην. Γραμ. 120 καὶ 147. Κατ' αὐτὰ δυνάμεθα μετὰ πιθανότητος νὰ εἰκάσωμεν ὅτι αἱ δίφθογγοι αὐ καὶ εὐ ἔλαβον, ἣν νῦν ἔχουσι προφορὰν περὶ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας, καὶ δὴ οἱ μετὰ 1000 καὶ ἐπέκεινα ἔτη ἀναφανέντες εἰς -εύγω τύποι οὐδὲν κοινὸν δύνανται νὰ ἔχωσι ταῖς διφθόγγοις. Ἐν Arch. σελ. 44. διδάσκει περὶ τούτων ὁ κ. Δεφ. ἔτι ὀριστικώτερον ὅτι «τύποι εἰς -εύγω ἀπαντῶσι καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνιστικοῖς χρόνοις». Οὕτω βεβαίως ἐννοεῖ, ὅπως καὶ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, τοὺς μεταγενεστέρους Ἀλεξανδρίνους καὶ Ρωμαίκοὺς χρόνους, ἀλλὰ φρονίμως πράττων δὲν ζητεῖ νὰ παραθέσῃ ἡμῖν οὐδὲ ἐν παράδειγμα εἰς -εύγω ἐκ τῶν χρόνων ἐκείνων. Τὰ κατ' αὐτὰ, νομίζομεν, ἐδιδάχθησαν πειστικῶς ἐν Kuhn περιοδικῷ XXVII. Παντελῶς δὲ ἀκατάληπτα εἶνε ἡμῖν τάδε τοῦ κ. Δεφ. «ἐν τοῖς ῥήμασιν εἰς -άγω εἶνε δυνατόν (τέ. ὅτι τὸ γ κατὰγεται ἐξ ἀρχαιοτάτου j), διότι τὰ συνηρημένα ῥήματα εἶναι ἀρχαιοτάτα». Τῶν εἰς αὐὰ ῥημάτων μόνον ὀλίγοι τύποι ἀσυναίρετοι διεσώθη-

σαν ἡμῖν ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῆς Ἑλλην. μνημείοις, τοῦ δὲ j οὐδὲν ἴχνος. Τὸ ἀντίθετον λοιπὸν θὰ ἠδύνατό τις εὐλόγως νὰ συναγάγη συμπέρασμα τ.ἔ. ἐπειδὴ τὰ εἰς αω ῥήματα εἶνε ἰαπετικῶν χρόνων, καὶ ἐπειδὴ τοῦ j ἐν τῇ Ἑλλ. γλώσσῃ οὐδὲ ἴχνος ἐσώθη, καὶ ἐπειδὴ ἡ συναίρεσις τῶν μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ j προελθόντων τύπων παλαιότατα ἤρξατο νὰ γίνηται, ὥστε τούτων μόνον ἐλάχιστα μαρτύρια διεσώθησαν ἡμῖν, διὰ ταῦτα πάντα εἶνε ἀδύνατον νὰ κείται ἐν τοῖς εἰς ἀγω τὸ ἀρχαῖον j.

Ἐρμηνείαν οὐχὶ ἀπίθανον ἴσως τούτων εὐρίσκει ὁ βουλόμενος ἐν Ἀθην. X 110, καὶ 115—116.

Ἐν σελ. 137 θέλων ὁ κ. Def. νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ α τοῦ ξάργου γράφει τάδε: «Ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ ε μάλιστα πρὸ τοῦ ρ γίνεταί α» καὶ ἐν σελ. 139 «ἡ συγγένεια τοῦ ρ πρὸς τὸ ε εἶνε ἀνεγνωρισμένον τι». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύναται τις τὰ πάντα εὐκόλως νὰ ἐρμηνεύσῃ, ἀλλ' ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. μόνον ἡ συγγένεια τοῦ ρ πρὸς τὸ ε εἶνε γνωστή, τῶν δ' ἄλλων οὐδὲ ἐν ἀληθείας.

Ἐν σελ. 171—172 ἀναγινώσκονται «εἶνε ἰδιόζουσα τάσις τῆς Ἑλλην. ἀλλαχοῦ μὲν νὰ ἐξαφανίζῃ καὶ ἀλλαχοῦ μετὰ τινα χρόνον νὰ παράγῃ νέας διφθόγγους, εἰ καὶ δι' ἄλλης ὁδοῦ . . . Ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. καὶ ἐν τῇ Τσακ. ἡ ἐπένθεσις εἶνε κυριωτάτη πηγὴ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν διφθόγγων· σικάνια δὲ αἱ δίφθογγοι ἐν τοῖς σαραντάημερο ἐννεόμερο κ.τ.λ.. Συχνότερον γεννῶνται δίφθογγοι δι' ἐπενθέσεως ἐνός φθόγγου ι. Διακρίνω δύο εἶδη α) Ἐπένθεσιν ἐνός φθόγγου ι μετὰ ξὺ φων. καὶ συμφώνου δυνάμει τῆς εὐφωνικῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐξῆς συλλαβῆς τ.ἔ. προήχησιν β) ἐπένθεσιν ἐνός ι μετὰ ξὺ φων. καὶ συμφώνου ἄνευ τοιαύτης τινός αἰτίας. Τὸ δεύτερον εἶδος τῆς ἐπενθέσεως ἀπαντᾷ πολλάκις ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλ. Ἐπονται μετὰ ταῦτα τὰ γνωστὰ γαῖδορος, κλάϊμα, χαῖμένος, κελαιδῶ κτλ. τοῦ α) δὲ εἶδους παραδείγματα τοιαῦτα πεδάϊκι μάιχη τόιχεις κρόικινος κτλ. Ἐν πᾶσι τούτοις οὐδὲν ὕγιες ὑπάρχει. Ἀναλύοντες τὸν μακρὸν τοῦτον λόγον κατὰ σειρὰν παρατηροῦμεν

πρῶτον, ὅτι ὁ Def. ὤφειλε νὰ ἠξεύρη ὅτι δὲν εἶνε ἰδιόζουσα τῇ Ἑλλην. ἡ δύναμις τοῦ φθείρειν καὶ παράγειν διφθόγγους, διότι αἱ Γερμανικαὶ γλῶσσαι κέκτηνται ταύτην εἰς μέγιστον βαθμόν. Δεύτερον νομίζει ὁ κ. Def. ὅτι αἱ δίφθογγοι ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλ. προέρχονται κατ' ἐπένθεσιν, καὶ ἐπενθέσεως παραδείγματα νομίζει τὰ γαῖδαρος, καῖμός κτλ. Ἄλλ' ἂν ἐπένθεσις λέγηται τὸ φαινόμενον, ἐν ᾧ γίνεται μεταβολὴ ἐν τῇ ἀρθρώσει συμφώνου τινός διὰ τὸ ἐξῆς αὐτοῦ ἀπαγγελλόμενον ἰῶτι τ.ἔ. δι' ὑγραμμένην προφοράν, ἣτις ἐν τέλει φέρει εἰς τὴν ἐντελῆ προήχησιν ἑνός ι, τότε δὲν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ, πῶς ὁ κ. Def. ἀνομάζει ἐπένθεσιν ἐν τῷ γαῖδαρος κτλ. κτλ. ἀφοῦ οὐδὲν ι ἐν τῇ ἐξῆς συλλαβῇ ἀπαγγέλλεται. Ἐπειτα σφάλλεται ὁ κ. Def. γράφων *redáiki* ὄϊος κτλ. διότι ἐν τούτοις ἐγένετο μὲν ἀληθῶς ἐπένθεσις, ἀλλ' ἡ δίφθογγος δὲν ἀνεπτύχθη οὕτως ὅπως παρίσταται. Διότι μόνον ὅταν τις ἱκανῶς ἐπιστήσῃ τὸν νοῦν, ἀντιλαμβάνεται αὐτῆς καὶ τότε ἀσθενέστατα. Πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας ἀπήγγειλα αὐτὰς ἐπανελημμένως τῷ πρώτῳ τῶν φωνολόγων καὶ ἀγαπητῷ μου καθηγητῇ. E. Sievers, ὃς διεβεβαίωσε μοι ὅτι ὁ ἀκουόμενος ι φθόγγος εἶνε οὕτως ἀσθενής, ὥστε αὐτὸς θὰ ἔγραφεν αὐτὸν ὡδε «*πιδάκι, μάχη* κτλ. οὐδέποτε δὲ οὐδαμῶς *παιδάκι* κτλ. Ἐν τέλει παρατηροῦμεν ὅτι ὁ κ. Def. ὅστις καυχᾶται ὅτι ἐπίσταται τὴν νέαν Ἑλλ. κάλλιστα καὶ ἄριστα, παρέλειπεν ἐν τούτοις γένος ὅλον πολλῶν ἴσως χιλιάδων διφθόγγων τῆς νέας Ἑλλην. ᾧ φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει γνῶσιν. Ἐννοοῦμεν τὰς διφθόγγους ἐν τοῖς διαλελυμένοις τύποις τῶν ρημάτων *πετάει, πεινάει, μιλάει, ἀγαπάει*, κτλ. καὶ ἐν τοῖς κατ' ἀναλογίαν αὐτῶν, καθ' ἃ ἐν *Kuhn* περιοδικῷ ἐδιδάχθη πλασθεῖσιν *π. χ. χαιρετάει, σκορπάει, τραυάει* κ.τ.λ. πρβλ. Ἄθην. I' 110 κέξ.

Ἐν σελ. 137 γράφει ὁ κ. Def. «*andziχu* ἐγγύζω (sic) καὶ νέον Ἑλλ. *angizo* μετὰ α ἐν τῇ πρώτῃ συλλαβῇ ἀντὶ ε, ἡδύνατο νὰ ἔχη ἀρχαῖον α' πρβλ. ἄσσον.» Ὁ Def. ἐξακολουθεῖ πάντοτε πιστεύων ὅτι τὸ α εἶνε ὁ πρῶτος φθόγγος, ἐξ οὗ οἱ λοιποὶ

πάντες παρήχθησαν, καὶ τούτου ἔνεκα καὶ ἐπειδὴ μετὰ μεγάλης ἐπιθυμίας ἀναζητεῖ ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. τὰ Ἰαπετικά, εὐρίσκει καταληπτόν, πρᾶγμα ἡμῖν τοῖς ἄλλοις πάντῃ ἀκατάληπτον, ὅτι δηλ. ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλ. ὑπάρχει ἢ δύναται νὰ ὑπάρχη φωνῆεν ἀρχαῖον τὸ α, ἂν καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ δὲν ὑπῆρχεν. Δὲν θέλομεν νὰ εἴμεθα οὕτω σκληροί, ὥστε νὰ ἀποσπάσωμεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἡδέος ὄνειρου, τοσοῦτον δὲ μόνον παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ῥῆμα ἐγγίζω γράφεται διὰ τοῦ ι, καὶ εἶνε ἀρχαῖον, καὶ τὸ πάλαι μὲν ἐδήλου ἐγγύς εἶναι, ἐγγύς ἰέναι, ἐντεῦθεν δὲ κατὰ μικρὸν προσέλαβε τὴν σημασίαν ἀπτεσθαι, καὶ ὅτι τὸ α τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ῥήματος οὐδὲν δύναται νὰ ἀποδεικνύη. Διότι τὸ α τοῦτο προτίθεται σήμερον πολλῶ πλείονων λέξεων ἢ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλην. λέγεται ὅτι τὸ προτασσόμενον φωνῆεν προέρχεται ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ ἐξῆς συμφώνου ἀναπτυσσομένου ἤχου, πρβλ. G. Meyer Ἑλλ. Γραμμ. 99—102, Κουρτ. Ἑτυμολ. Ἑτυμολ. 711. Ἄν ἡ ἐρμηνεία αὕτη ἐπιτυχῶς ἢ μὴ τοῦ ἀληθοῦς, δὲν ἐξετάζομεν ἐν τῷ παρόντι, παρατηροῦμεν δὲ μόνον ὅτι τὰ τῶν προθετικῶν φωνηέντων ἔχουσιν ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλ. ὅλως ἄλλως καὶ δὴ ἢ ἐξηγήσεις αὕτη οὐδαμῶς ἐπαρκεῖ τῇ νέᾳ Ἑλλην. πρῶτον μὲν διότι σχεδὸν μόνον τὸ α εἶνε σήμερον τὸ προθετικὸν φωνῆεν· διότι τὸ ε ἐν τοῖς ἐσὺ ἐσεῖς, ἐ τοῦτος ἐκεῖνος ἐπᾶ κτλ. δὲν εἶνε προθετικὸν ὅπως διδάσκει ὁ κ. Def. ἐν σελ. 149, ἀλλὰ προσελήφθη ἀπὸ τοῦ ἐγώ, ἐκεῖνος, ἐκεῖ. πρβλ. μετ' ἐσοῦ ἐν παπύρω τοῦ πρώτου Μ. Χ. αἰῶνος ἐν Σάθα Μερσαιων. βιβλ. VI σελ. ι. Ὀλίγα τινὰ παραδείγματα τοῦ ι καὶ ο καὶ ε εὐρίσκει τις παρὰ Foy Lautsystem κτλ. σελ. 113 ¹⁾ Δεύτερον διότι τὸ προθετικὸν φω-

1. Ἐν σελ. 149 φέρει ὁ κ. Def. ἐν μόνον καὶ τοῦτο ἐσφαλμένον παράδειγμα μετὰ προθετικῶ ο ὄζακα=μέγας μύρμηξ, καὶ παράγει αὐτὸ κατὰ τὸ ἔθος ἐκ ῥίζης δακ, ἀφοῦ ὁ Deville παρέβαλε πρὸς τὸ ὄδοῦς. Οὐδὲν περὶ τῆς παραγωγῆς φροντίζοντες παρατηροῦμεν ὅτι καὶ ἂν ἀληθεύῃ, τὸ ο δὲν εἶνε προθετικόν, διότι τὸ ο δὲν εἶνε προθετικὸν οὐδὲ ἐν τῇ λέξει ὄδοῦς, ὅπως νομίζει ὁ κ. Def. ἀλλὰ τὸ ὄδοῦς παριστᾷ τὸν ἰσχυρὸν τύπον τοῦ θέματος. Τὸ ὄνομα δηλ. ἐκλίνετο τὸ πάλαι μετὰ μεταβλητοῦ θέματος, καὶ ἐν μὲν τῇ Ἑλλην. ἐπεσράτησεν

νηεν ἐν τῇ νέα Ἑλλ. δὲν κανονίζεται κατὰ τὸ φωνῆεν τῆς ἀκολουθοῦ συλλαβῆς ὅπως ὁ κ. Def. διδάσκει ἐν σελ. 138, καὶ τέλος διότι τὸ φωνῆεν α προτίθεται πρὸ πάντων σχεδὸν τῶν συμφώνων καὶ αὐτῶν τῶν ἀκαριαίων, ἐνῶ ἡ πρόθεσις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλ. ἦν περιορισμένη πρβλ. ἀβδέλλα, ἀγιώνω (ἰῶ), ἀγνωρίζω, ἀδράζω, ἀζούλα, (= ζηλεία) ἀθάσι = θασιον, ἀθυμοῦμαι, ἀκαρτερώ, ἀλαφρός, ἀμασκάλη, ἀναράδα, ἀξάϊ (= exagium), ἀξάφνα, ἀπαρθινά (= ἐπαληθινά, λέξεις ἐπαληθινὸς ἀναγινώσκειται πρὸς Δουκαγκίω), ἀπιδῶ, ἀρθοῦνι, ἀρωτῶ, ἀρχεῖδι, ἀργαλειο ἀργουτοῦ = ἐξεπίτηδες καὶ ξαργουτοῦ καὶ ξάργου, ἀστήθι, ἀφάλι καὶ ἀφαλός, ἀχρήζει, ἀχείλη, ἀψηλός κτλ. Τὸν ἔσχατον λόγον τοῦ προθετικοῦ τούτου α ἀγνοοῦμεν, ἀλλὰ τοσοῦτω μᾶλλον ἀνάγκη νὰ ἀποφεύγωμεν νὰ οἰκοδομῶμεν ἐπ' αὐτοῦ ἐτυμολογίας.

Ἐν σελ. 31 ἀναγινώσκονται «τὸ η καὶ υ εἶνε οἱ φθόγγοι οἱ ἐπὶ μήκιστον τὴν ἀρχαίαν προσφορὰν διασώσαντες». Τοῦτο καθ' ὀλοκληρίαν ἐσφαλμένον, καὶ μόνον ἐκεῖνος δύναται νὰ διδάσκη αὐτό, ὅστις οὐδέποτε ἀνέγνωσεν ἐπιγραφὰς Ρωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν χρόνων. Διότι κατὰ τὰ ἐπιγραφικὰ μαρτύρια τὸ η ἤρξατο νὰ συμπίπτῃ τῷ ι ἤδη ἐν τοῖς πρώτοις χριστιανικοῖς χρόνοις τὸ δὲ υ μετὰ τὸ 1000 ἔτος μετὰ Χριστόν.

Ἐν σελ. 94 διδάσκει ὁ κ. Def. ὅτι οἱ Τσακ. λέγουσι δοχύρι = γέφυρα ἀντὶ τοῦ περιμενομένου δοθύρι, καὶ ὅτι τοῦτο ἐγένετο «ὅπως μὴ δύο σύμφωνα τοῦ αὐτοῦ ὀργάνου κεῖνται ἐν ἀρχῇ δύο ἀλλεπαλήλων συλλαβῶν». Ἡ ἐξήγησις αὕτη πάντῃ ἀσύστατος, διότι πρῶτον ὤφειλε ν' ἀποδείξη ὁ κ. Def. ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἐπικρατεῖ ἐν τῷ Τσακ. ὅπερ δὲν ἠδύνατο, διότι ἐν τῇ αὐτῇ σελ. ἀναγινώσκειται τὸ παράδειγμα ροδίθη = ἐρέβινθος, ἐν ᾧ τὸ διθη εἶνε ὁμοιότατον τῷ δοθύρι.

Ἐν σελ. 118 ἀναγινώσκομεν ὅτι τὸ Τσακ. τσιγκίζου καὶ τὸ

ὁ ἐν ταῖς ἰσχυραῖς πτώσεσιν ἰσχυρός τύπος τοῦ θέματος, ἐν δὲ τῷ Λατ. καὶ Ἰνδικῷ κτλ. ὁ ἐν ταῖς ἀσθενέσι πτώσεσιν ἀσθενής, Προθετικὸν ο ἀπαντᾷ ἐν τοῖς Κρητικαῖς τύποις ὀφέτας ὀπέρσαι κτλ.

παρὰ τοῖς λοιποῖς Ἑλλησι ἐν χρήσει τσιμπῶ προήλθον ἐκ σκίμπτω σκνίπτω. Ἐν δὲ σελ. 73 διδασκόμεθα ὅτι ὁ Κοραῆς μάτην ἐκοπία ζητῶν ν' ἀναγάγη αὐτὸ εἰς τινὰ λέξιν τῆς ἀρχαίας γλώσσης, διότι «τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀπλῶστατον» διότι ὑπάρχει ῥίζα σκνίπ, ἐξ ἧς κατὰ μετάθεσιν ἐγένετο σκιμπ — ὅθεν τὸ τσιμπῶ. Ἐν πρώτοις σημειοῦμεν ὅτι τὸ σκίμπτω ὅπερ ὁ κ. Def ἀναφέρει παρὰ τὸ σκνίπτω εἶναι ὅλως διαφόρου σημασίας (=σκήπτω), πιθανώτατα δὲ καὶ καταγωγῆς· δεύτερον ὅτι καθ' ἃ ἐν Kuhn περιόδ. T. 27 ἐδιδάχθη, ἐκ τοῦ βαρυτόνου σκνίπτω δὲ ν ἠδύνατο νὰ προέλθῃ τύπος σὺνηρημένος. Τρίτον ὅτι ὁ Τσακ. τύπος εἰς-ίζου δηλοῖ ὅτι τὸ τσιμπῶ λέγεται ἀντὶ τσιμπίζω ὅπως σκορπῶ ἀντὶ σκορπίζω, ψηφῶ ἀντὶ ψηφίζω κτλ. Τέλος παρατηροῦμεν ὅτι ἡ τροπὴ τοῦ σκ εἰς τσ εἶνε ὅλως ἀνήκουστος· διότι διαβεβαιοῖ μὲν ἡμᾶς ὁ κ. Def. ὅτι τὴν τροπὴν ταύτην δύναται τις νὰ ἀποδείξῃ «δι' ἰκανοῦ ἀριθμοῦ παραδειγμάτων» ἀλλ' οὐδὲ ἐν παραθέτει καὶ φοβούμεθα μὴ, ὅσα τυχόν πρὸ ὀφθαλμῶν εἶχεν, εἶνε ἐτυμολογίαι ἐκ ῥιζῶν ἢ ἄλλως ἀμφιβολώταται, χρήζουσαι μᾶλλον ἄλλοθεν μαρτυρίας ἢ δυνάμεναι νὰ δώσωσιν. Ἴσως προήλθε τὸ ῥῆμα ἐκ τοῦ κίμβιξ — κίμβιζω — τσιμπίζω, ὅπερ ὁ Κοραῆς παρέβαλεν.

Ἐν σελ. 128 νομίζει ὁ κ. Def. ὅτι εἰς ἐξήγησιν τοῦ σπῖθα ἀνάγκη νὰ προὑποτεθῇ ἐν ἀρχαῖον σπίνθη· τότε ἀνάγκη νὰ ὑποτεθῇ καὶ ἐν σπούδη καὶ ἐν πύρη (πύρα), καὶ ἐν πλήρη (πλέρα), καὶ ἐν καύλη (=καύλα), καὶ ἐν παίδρι=παῖδα (=βάσανος) κ.τ.λ. Ἐλπίζω ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ συντάξωσι Λεξικὸν τῆς ἀρχ. Ἑλλ. γλώσσης δὲν θὰ κοπιᾶσωσι συλλέγοντες τὰς λέξεις ταύτας πρβλ. Ἄθην. X. 241, καὶ Bezz. Beitr. VI. 330

Ἐν σελ. 140 ἀναγινώσκειται «ε ἀντὶ ο· κατὰ πρῶτον διαλαμβάνομεν περὶ τοῦ ε τοῦ πενάκου = ἀποθνήσκω, πεθαίνω (ἀποθαίνω ἀπὸ ἀποθαν-ιω) τὸ πε= ἀπὸ εἶνε καὶ ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλ. καὶ ἐν τῷ Τσακ.» Ἐν Ἀθηναίου X 104 ἐδιδάχθη πειστικῶς ὅτι ἐν τοῖς τύποις τούτοις οὐχὶ τροπὴ τοῦ ο εἰς ε πρόκειται, ἀλλὰ μεταβιασμός τῆς αὐξήσεως ἀπὸ τῶν παρωχημένων εἰς

τόν ένεστῶτα. Ἐτι δὲ μείζον ἀμάρτημα διαπράτει ὁ κ. Def ὑπολαμβάνων ὅτι ἀποθαίνω προήλθεν ἐκ τῆς ρίζης καὶ τοῦ τέλους ja· ποῦ εἶχον οἱ τοῦτο πρῶτον εἰπόντες τὴν ρίζαν καὶ τὸ ja;

Μέγα δὲ πλῆθος ἀμαρτημάτων ἀποτελοῦσιν οἱ παντάπασιν ἀταλαιπώρως προφερόμενοι ὑπὸ τοῦ κ. Def. ἀσύστατοι δυσχυρισμοί. Ὄφειλε δὲ ὁ κ. Def. νὰ προφυλάσσηται ἀπὸ τοιούτων ἐπιπολαιοτήτων, ἀφ' οὗ πρὸς τοῖς ἄλλοις διδάγμασιν ἂ εὐηρηστήθη νὰ διδάξη τοὺς Ἕλληνας, εἶπε καὶ τότε «Ὁ ἐπιστημονικός (sic) ἀνὴρ παλαίει μὲν πρὸς διαφόρους γνώμας, αἵτινες τῷ παρουσιάζονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, ἀλλὰ δὲν πιάνει τὸ κονδύλιον πρὶν νικήσῃ ἢ μία τὰς ἄλλας «Νεολλ. Ἐναλεκτ. I 431. Δυστυχῶς φαίνεται πρῶτος ὁ κ. Def. ἐγκαταλιπὼν τὸ δίδαγμα τοῦτο, διὸ ἡμεῖς καὶ ἄλλοτε ἠναγκάσθημεν ὀλίγας τινὰς στιγμιαίας ἐπινοίας αὐτοῦ νὰ ἐξελέγξωμεν ἐν Bezz. Beitr. I VI 336, ἄλλας δὲ ἐν τοῖς προηγουμένοις, ἐπιφέρομεν δὲ ἀκόμη ὀλίγας τινὰς. Ἐν σελ. 44 ἀναφέρων ὁ κ. Def. τὰ διάφορον τονισμὸν ἔχοντα ἐλέγουμουν καὶ ἐλεγόμουν (?) ἔμορφη, δεύτερη κτλ. ἐρωτᾷ ἀλλὰ τίς ἐγγυᾶται ἡμῖν ὅτι ταῦτα δὲν ἀνάγονται εἰς ἰδιότητας ἀρχαίων διαλέκτων; «Ἴδου τίνες ἐγγυῶνται ἡμῖν ἄ) οἱ παλαιοὶ Γραμματικοί, οἱ πολλὰ εἰδικώτατα περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν ἀρχαίων διαλέκτων παρετήρησαν καὶ ἐδίδαξαν, καὶ οἱ περὶ τούτων τῶν σπουδαιοτάτων διαφορῶν, οὐδὲ λέξιν ἀναφέρουσιν· β'.) ἡ γνῶσις ὅτι ὁ ἐπὶ τῶν τριῶν τελευταίων συλλαβῶν περιορισμὸς τοῦ τόνου¹⁾ ἀνάγεται εἰς παλαιστάτους χρόνους ὅτε ἡ Ἑλλην. γλῶσσα δὲν εἶχε χωρισθῆ ἔτι εἰς διαλέκτους, καὶ δι' αὐτὸ παρατηρεῖται ἀπόλυτος συμφωνία ἐν πάσαις ταῖς διαλέκτοις· οὐδεμία δὲ δὴλον ὅτι τονίζει τὴν τετάρτην συλλαβὴν, καὶ οὐδεμία τὴν προπα-

¹⁾ Ὁ κ. Def. νομίζει, ἐν σελ. 43 ὅτι ὁ περιορισμὸς οὗτος τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν τριῶν τελευταίων συλλαβῶν εἶνε τὸ μόνον ἔχνοσ, ὃ ἐν τῇ ν ἐφ' Ἑλλ. δι-εσώθη τῆς πρὸ σότητος τῶν συλλαβῶν. Τοῦτο διττῶς ἐσφαλμένον· πρῶτον διότι λέγεται σήμερον ἐν Μακεδονίᾳ, ἐπάγησαμεν¹⁾, ἐχτύπησαμεν(ν), ἐν Τραπεζοῦντι ἔφεραμε, ἐχτύπησαμε διότι ἔφερα καὶ ἐχτύπησα, πρὸς δὲ ἄνοστερα = ἄνοστη κττ. ὁμοίως ἐν Κρήτῃ ἔπαψενε νὰ βρέχη κττ. πρὸς δὲ καὶ ἀλλαχού

ραλήγουσαν μακρᾶς οὔσης τῆς ληγούσης (τὸ πόλ.εως Ἄνδρ-
γεως ἔχουσιν ἄλλως), γ') ὁ εὐκολος καὶ πᾶσι καταληπτὸς τρό-
πος καθ' ὃν τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐρμηνεύονται ὡς νέα, πρβλ.
Ἄθην. Γ'. 226 καὶ Götting Gelehrte Anzeig 1882 σελ. 353.

Ἐν τῇ αὐτῇ σελ. ἀναγινώσκειται τὸ « ῥήμα πιάνω σχηματίζει
ἀόρ. ἐπίασα, ἐνῶ ὠφείλε νὰ εἶνε ἐπίασα· ἔπειτα ἀναφέρει ἔτι τινὰ
οἶον ἀδειάζει, ἀδειασα, ἀτέλειωτε κτλ. εἰς ἐξήγησιν δὲ ἐπιφέρει
« Δύναται τις μετὰ βεβαιότητος νὰ ὑπολάβῃ, ὅτι ταῦτα,
ὄντα ἀκολούθημα τῆς συνιζήσεως καὶ τῆς δι' αὐτὴν εἰς σύμ-
φωνον τροπῆς τοῦ ι κατὰ γο ν τ α ι ἐξ ἀρχαίων χρό-
νων » Ταῦτα ἐσφαλμένα. διότι ἡμεῖς οὐδὲν δικαίωμα ἔχομεν ν'
ἀποδώσωμεν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ τοιαύτην τροπὴν τοῦ ι εἰς σύμ-
φωνον καὶ τοιοῦτον ἀναβιβασμὸν τόνου. Ἐπειτα τὸ ἐπίασα καὶ
ἀδειασα καὶ ἐτέλειωσα καὶ τὰ τοιαῦτα οὐδαμῶς χρήζουσιν ἀρ-
χαίας τροπῆς τοῦ ι εἰς σύμφωνον ὅπως ἐννοηθῶσι· πρῶτον ἐ-
λέχθη πιάνω ἀδειάζω (ἀδιδάζω) τελειώνω τελειωτός κτλ. Καὶ ἐκ
τοῦ ἐνεστ, οὕτως μεταβεβλημένου ἐσχηματίσθησαν οἱ παρωχη-
μένοι χρόνοι καὶ ἐκ τοῦ τελειωτός τὸ ἀτέλειωτος κτλ. Πρὸς δὲ
παρατηρεῖται ὅτι οὐχὶ μόνον τὸ ι ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ι φθόγγοι
(ει, οι, υ,) τρέπονται σήμερον ἐν τῇ συνιζήσει εἰς σύμφωνον,
πρβλ. θειά, χρειά (χρηιά) υἱός (=ἰός) ποιός, ὅποιος κτλ. περὶ ὧν
ἀναμφιβόλως δὲν πιστεύει ὁ κ. Def. ὅτι ἀπηγγέλλοντο τὸ πάλαι
ὡς σύμφωνα.

Ἐν σελ. 106 μανθάνομεν ὅτι τὸ σύμπλεγμα πν εἶνε δυσ-
πάγγελτον (?) καὶ ὅτι ὁμοίως εἶχε καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις
χρόνοις, διὸ μετέβαλον οἱ ἀρχαῖοι τὸ πνευτός εἰς πινυτός, καὶ
τὸ πνεύμων εἰς πλεύμων· τούτων οὐδὲ ἐν ἀληθείᾳ, διότι πλεύ-
μων εἶναι τὸ πρῶτον, τὸ δὲ πνεύμων παρητυμολογήθη πρὸς τὸ

πολλαχού· ὥστε παραβαίνεται ὁ νόμος περὶ οὗ ὁ κ. Def. ὑπολαμβάνει ὅτι ἐ-
σώθη ἐκ τοῦ «ναυαγίου» δεύτερον ὅτι ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλ. ἀνεξαρτήτως
πάσης ποσότητος τῶν συλλαβῶν εἶνε ὁ τόνος περιωρισμένος, περιορίζων
εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλαβῶν, οὐχὶ ἡ ποσότης αὐτῶν, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν συλ-
λαβῶν δὲν δύναται νὰ ὑποληφθῇ ἔχνος τῆς ποσότητος αὐτῶν.

πνεῦμα πνεύσομαι κτλ.¹ Καὶ τὸ πινυτός δὲν προήλθε κατ' ἀνάπτυξιν τοῦ ι ἐκ τοῦ πινυτός, ἀλλ' εἶνε ἀρχαία λέξις διάφορος τοῦ πινυτός πρβλ. Ostoff Morphol. Unters. IV 66—7. Καὶ τέλος εἶνε καθ' ὀλοκληρίαν ἐσφαλμένον ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπαντῶσι δυσκολία τινὶ κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν φθόγγων πν. Διότι καθὰ ὁ καθηγητὴς E. Sievers ἐν Φωνητικῆς σελ. 197 ἐδίδαξεν». Ἀληθεῖς δυσχερείαι κατὰ τὴν προφορὰν μόνον ὡς πρὸς ξένους φθόγγους ὑπάρχουσιν. Ὅπως δηλ. πᾶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μέλος διὰ μονομεροῦς ἀσκήσεως ἀναπτύσσεται μὲν ἰδιαζόντως πρὸς τὸν σκοπὸν, ὃν καθ' ἑκάστην ἐκτελεῖ, ἀποβαίνει δὲ σχεδὸν ἀχρηστὸν πρὸς ἄλλους σκοπούς, οὕτω καὶ τὰ φωνητικὰ ὄργανα διὰ τῆς ἐκ παιδῶν διαρκοῦς ἀσκήσεως εἰς προφορὰν τῶν φθόγγων τῆς μητρικῆς γλώσσης προσκτῶνται ἀπεριόριστον ἰσχὺν ἐπὶ πασῶν τῶν ἀπαιτουμένων εἰς ἄρθρωσιν κινήσεων. Συντόμως εἰπεῖν ἀληθεῖς δυσχερείαις τῆς προφορᾶς γλώσσης τινὸς οὐδέποτε ἀληθῶς ἀπαντῶσιν οἱ τὴν γλῶσσαν ταύτην μητρικὴν ἔχοντες».

Κατ' αὐτὰ ἐννοεῖται ὅτι εἶνε ἐξ ὀλοκληρίου ἄτοπον νὰ διδάσκηται ὅτι τοῖς νέοις ἢ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν εἶνε ἡ προφορὰ τοῦ συμπλέγματος πν δυσχερεστέρα τῆς του πρ, πλ, κτλ.

Ἐν σελ. 136 ἀναγινώσκωμεν ὅτι ἡ εὐκτικὴ, ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ δοτικὴ ἀπώλοντο διότι ἐν αὐταῖς συνεσωρεύοντο πολλὰ ι. Ἀλλ' ὅτι ταῦτα ἀσύστατα, ἐδείχθη ἐν Ἀθῆν. Γ'. 425 κέξ.

Ἐν σελ. 99 κατὰ τῆς νέας Ἑλλην. Φήβα καὶ φήκᾶρι=θηκᾶριον παρελήφθησαν ἐκ τῶν ἀρχαίων μετὰ τοῦ φ. Τοῦτο λίαν ἀμφίβολον, ἢ πῶς δύναται ὁ κ. Def. ν' ἀποδείξῃ τοῦτο; σημ. ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ Βοιωτοὶ ἔλεγον τὸ πάλαι Θῆβαι καὶ οὐχὶ Φῆβαι, ὅπως ἐπιγραφαὶ μαρτυροῦσιν.

Ἐν σελ. 161 ἀναγινώσκειται τὸν πληθ. ταχεῖα=τὰ χεῖλεα δὲν ἤξεύρω νὰ ἐξηγήσω ἄλλως ἢ διὰ τῆς μεταβάσεως τοῦ χεῖλεα εἰς

1) Ὁμοίως νομίζει ὁ κ. Def. ἐν σελ. 78 ὅτι τὸ τράπεζα κτεται ἀντὶ τετραπέζα, ὃ ἐσφαλμένον, ὅπως ὁ σεβαστὸς ἡμῶν καθηγητὴς Joh. Schmidt ἐν Kuhle περιοδικῷ 25, 47 ἐδίδαξεν ἐρμηνεύσας καὶ τὸ τράπεζα καὶ τρυφάλεια κτλ.

χειλία καὶ ἐξαφανίσεως τοῦ ϵ μεθ' ὧφειλε τὸ $\lambda \nu'$ ἀποβληθῆ. Ὁ κ. Def. ἀγνοεῖ ὅτι ἐν πολλοῖς ιδιώμασι τῆς Δωρικῆς καὶ Αἰολικῆς διαλέκτου τὸ ϵ πρὸ α, ϵ, σ ἐτρέπετο εἰς ι , καὶ ὅτι τούτου ἔνεκα οἱ Λάκωνες δὲν ἠδύνατο νὰ λέγωσι χειλεα ἀλλὰ μόνον χειλία ἢ χείλη. Περὶ τῆς ὑποτιθεμένης ἐξαφανίσεως τοῦ ϵ τούτου δὲν πολυπραγμονεῖ δκ. Def. δέχεται δ' αὐτὴν ἀταλαιπώρως, ἀλλ' ἀναμφιβόλως ὧφειλε πρῶτον ν' ἀποδείξῃ τοῦτο, ἀν ἤθελε νὰ εἶνε ὁ πλασθεὶς τύπος *χειλα πλέον τι ἢ καθαρὸν πλάσμα. Τὸ ἐνικ. ἀριθ. $\chi\iota\lambda\iota = \chi\epsilon\iota\lambda\omicron\varsigma$ ἀναφέρει ὁ κ. Def. ἐν σελ. 89, ἀλλ' οὐδὲ πειρᾶται νὰ ἐρμηνεύσῃ πῶς ἐκ τοῦ $\chi\epsilon\iota\lambda\omicron\varsigma$ ἠδύνατο νὰ γίνῃ $\chi\iota\lambda\iota$. περὶ τούτου καὶ τῶν συναφῶν τούτῳ θὰ πραγματευθῶμεν προσεχῶς ἐν ἐκτάσει.

Τελευταῖον ἀναφέρομεν ἐτι ἐν στοιχειωδέστατον καὶ περιεργότατον ἀμάρτημα. Εἶνε δηλ. θαυμαστὸν πρᾶγμα νὰ βλέπη τις μεθ' ὀπίσης βεβαιότητος ὁ κ. Def. πολλάκις πράγματα σήμερον καθ' ὀλοκληρίαν ἀπηρχαιωμένα καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου πιστευόμενα προφέρεται ὡσεὶ ἦσαν κτῆμα ἀναμφισβήτητον τῆς ἐπιστήμης. Δύο μόνον παραδείγματα θὰ καταστήσωσι σαφές τὸ λεγόμενον. Ἐν σελ. 41 διδασκόμεθα ὅτι εἶνε βέβαιον (*steht fest*) ὅτι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος ἀπέβαλε τὴν ἀληθῆ ἀρχαίαν κατάληξιν $\mu\iota$, ἐλέχθη λοιπὸν δέδωκα ἀντὶ δεδώκαμι. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ βέβαιον τοῦ κ. Def. εἶνε βεβαιότατον ὅτι εἶνε ψευδές. Ἀλλαχοῦ ὅτι εἶνε πασίγνωστον ὅτι ἐκ $\tau\sigma$ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλ. προχωρητικῇ μὲν ἀφομοιώσει ἐγένετο $\tau\tau$ ὑποχωρητικῇ δὲ $\sigma\sigma$. Ἀλλ' ὅμως τὸ πασίγνωστον τοῦτο εἶνε πασίγνωστον ὡς ψευδές καὶ ὑπ' οὐδενὸς σήμερον πιστεύεται πρβλ. *Gust. Meyer Ἑλλ. Γραμμ. § 283.*

Ἄν δὲ ὅσα ὁ κ. Def. ἐν τῇ καταπληκτικῇ αὐτοῦ ἀπειρία τῶν τῆς γλωσσικῆς καθόλου καὶ ἐπὶ μέρους ὡς βέβαια καὶ πασίγνωστα προφέρεται, ἔχῃσι τὴν ἀρετὴν νὰ εἶνε οὕτως ἐσφαλμένα, δύναται πᾶς ἐχέφρων ἀνὴρ νὰ εἰκάσῃ, τίνα πιθανότητα καὶ ἀξίαν ἐπιστημονικὴν ἔχουσιν ὅσα προτείνει διστάζων, καὶ ὅτι ἂν ὁ ἀναγνώστης εἶνε ἄπειρος τῆς γλωσσικῆς καὶ ἀδύνατος νὰ

διαβλέπη τὰ φανερά καὶ κεκρυμμένα ἀμαρτήματα, ἀγνοῆ δὲ ὅτι οὐδὲ ἐν οὐδαμῶς ἐν τῷ βιβλίῳ εἶνε ἀξίον πίστεως τινος ἀταλαιπώρως, διατρέχει μέγαν κίνδυνον ν' ἀπολέσῃ καὶ τὸν ἔοντα νόον.

Ἐγγραφον ἐν Βερολίῳ τῆ 2 Μαρτίου 1882.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΧΩΡΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΙΣΑΙ ΤΩ ΣΥΛΛΟΓΩ

ΥΠΟ

Γ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

1) Σοφοκλ. Τραχ. στ. 497.

Μέγα τι σθένος ἅ Κύπρις ἐκφέρεται νίκας αἰί.

Ὅτε Σχολιαστῆς καὶ οἱ νεώτεροι ἐρμηνενται τὴν λέξιν νίκας συνάπτουσι τῇ σθένος, ἐν ᾧ σαφεστέρα καὶ μεγαλοπρεστέρα ἡ ἔννοια εἶνε, ἂν ἀποδοθῇ αὕτη τῷ ἐκφέρεται ὅθεν στικτέον ὧδε

Μέγα τι σθένος (ἔστιν) ἅ Κύπρις, ἐκφέρεται νίκας αἰί. Παράβ. Στοβ. ἀνθολ. ΞΓ. 6 καὶ Πλουτ. Ἐρωτ. 12.

Ὁ παῖδες ἦ τοι Κύπρις οὐ Κύπρις μόνον

ἀλλ' ἐστὶ πολλῶν ὀνομάτων ἐπώνυμος.

Ἔστιν μὲν Ἄδης, ἐστὶ δ' ἄφθιτος βίος (ἄλλοι γράφ. βία),

ἐστὶ δὲ λύσσα μανίας (ἄλλοι γράφ. μαινάς), ἐστὶ δ' ἕμερος

ἄκραντος, ἐστ' οἰμωγμός.

Ὡσαύτως παράβ. Οἶδ. ἐπὶ Κολωνῶ στ. 734. Πόλιν σθένουσαν μέγα. Εὐριπ. ἀπόσπ. 304. Θάρσος δὲ πρὸς τὰς συμφορὰς μέγα σθένει.

2) Δημοσθ. Ὀλυμπ. 13.

Ὡς ἐστὶ μάλιστα τοῦτο δέος μὴ πανούργου ὦν καὶ δεινός ἀνθρώπος πράγματι χρῆσθαι. . . . τρέψηται καὶ παρασπάσσηται τι τῶν ὅλων πραγμάτων.